

Poznań 4-2000

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Łódzka Biblioteka Publiczna
Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2000

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Maria Beba

Beata Nowak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ	
(Oprac. Urszula Bzdawka)	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Estera Żeromska – Współczesna literatura światowa.	
Współczesna Japonia w literackim zwierciadle	
(lata 1990)	13
Urszula Bzdawka – Współczesna literatura japońska. Bibliografia	19
Andrzej Dudziak – Władysław Stanisław Reymont (2)	
Przekłady 1974–1999	21
Urszula Bzdawka – Towarzystwo Czytelni Ludowych	23
Urszula Bzdawka – Stefan Stuligrosz i jego chór. Osiemdziesiąta rocznica	
urodzin i sześćdziesiąta rocznica pracy artystycznej ...	26
Marek Pawlak, Michał Sturzbecher – Chór Stuligrosza na płytach i ka-	
setach	34
Andrzej Dudziak – Z pomocą człowiekowi	42
Bibliografie osobowe: Gustaw Herling-Grudziński	51
Józef Tischner	56
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Konkurs dla bibliotekarzy na scenariusz imprezy propagującej książkę	
i czytelnictwo „Biblioteka 2000”	59
Henryka Kościelniak – Dlaczego warto czytać książki?	60
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	68
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	76

C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	85
V. KRONIKA	90

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na IV kwartał 2000 roku. Szerszy zestaw dat na IV kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

P a ź d z i e r n i k

	1 X		- Międzynarodowy Dzień Muzyki (ustanowiony z inicjatywy Międzynarodowej Rady Muzyki w 1975 r.)
	1 X		- Międzynarodowy Dzień Ludzi Starszych (obchodzony od 1991 r. z inicjatywy ONZ)
	1 X		- Międzynarodowy Dzień Lekarza (obchodzony od 1984 r.)
(60)	2 X	1940	- Utworzenie przez hitlerowców getta żydowskiego w Warszawie
(55)	3 X	1945	- Utworzenie Światowej Federacji Związków Zawodowych
(10)	3 X	1990	- Zjednoczenie Niemiec poprzez formalne przyłączenie pięciu landów byłej NRD do RFN na mocy artykułu 23 ustawy zasadniczej
(105)	3 X	1895	- Ur. Siergiej Jesienin, poeta rosyjski (zm. 28 XII 1925)
	4 X		- Światowy Dzień Opieki nad Zwierzętami
(120)	5 X	1880	- Zm. Jakub Offenbach, francuski kompozytor, twórca muzyki operetkowej (ur. 20 VI 1819)
	6 X		- Światowy Dzień Mieszkalnictwa (ustanowiony przez ONZ)
(30)	6 X	1970	- Zm. Julian Przyboś, poeta, eseista (ur. 5 III 1901)
(90)	8 X	1910	- Zm. Maria Konopnicka, poetka, nowelistka (ur. 23 V 1842)

	9	X		– Światowy Dzień Unii Pocztowej (obchodzony dla upamiętnienia rocznicy założenia organizacji 1874 r.)
(120)	11	X	1880	– Założenie w Poznaniu Towarzystwa Czytelní Ludowych
(185)	11	X	1815	– Ur. Maksymilian Jackowski, działacz społeczny i gospodarczy, zasłużony dla rozwoju rolnictwa wielkopolskiego (zm. 14 I 1905)
(115)	11	X	1885	– Ur. Francois Mauriac, pisarz francuski (zm. 1 VIII 1970)
(160)	12	X	1840	– Ur. Helena Modrzejewska, aktorka (zm. 8 IV 1909)
	14	X		– Światowy Dzień Normalizacji (ustanowiony w 1971 r. przez Organizację Normalizacyjną ISO)
(40)	14	X	1960	– Zm. Sigurd Hoel, pisarz norweski (ur. 14 XII 1890)
	15	X		– Międzynarodowy Dzień Niewidomych – Dzień Białej Łaski (uchwalony przez Europejską Unię Niewidomych w 1993 r., obchodzony przez Polski Związek Niewidomych)
(55)	16	X	1945	– Polska podpisała Kartę Narodów Zjednoczonych
(55)	16	X	1945	– Utworzenie Chóru Chłopięc0-Męskiego Filharmonii Poznańskiej pod dyr. Stefana Stuligrosza
	16	X		– Światowy Dzień Wyżywienia (obchodzony od 1981 r. z inicjatywy Światowej Organizacji ds. Wyżywienia – FAO)
(80)	17	X	1920	– Zm. John Reed, amerykański pisarz, dziennikarz, działacz ruchu robotniczego (ur. 22 X 1887)
	18	X		– Dzień Poczty Polskiej
(255)	19	X	1745	– Zm. Jonathan Swift, pisarz irlandzki (ur. 30 XI 1667)
(95)	19	X	1905	– Ur. Hanna Mortkowicz-Olczakowa, prozaik i tłumacz, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 3 I 1968)

- (70) 21 X 1930 – Zm. Włodzimierz Perzyński, dramaturg, nowelista młodopolski (ur. 6 VIII 1877)
- (15) 23 X 1985 – Zm. Tadeusz Hołuj, pisarz, poeta i prozaik (ur. 23 XI 1916)
- (130) 22 X 1870 – Ur. Iwan Bunin, prozaik i poeta rosyjski, laureat nagrody Nobla w 1933 r. (zm. 8 XI 1953)
- (60) 23 X 1940 – Zm. Alfred Bem, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (ur. 12 II 1900)
- 24 X – Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych (w rocznicę jej powstania – 24 X 1945)
- 24 X – Światowy Dzień Informacji, obchodzony z inicjatywy ONZ od 1972 r.
- (180) 26 X 1820 – Ur. Ewaryst Estkowski, pedagog i działacz oświatowy (zm. 15 VIII 1856)

L i s t o p a d

- 1 XI – Święto Zmarłych
- (500) 1 XI 1500 – Ur. Benvenuto Cellini, włoski malarz, rzeźbiarz i złotnik (zm. 14 II 1571)
- (110) 1 XI 1890 – Ur. Jan Wiktor, prozaik, eseista (zm. 17 II 1967)
- (25) 2 XI 1975 – Zm. Pier Paolo Pasolini, włoski pisarz i reżyser filmowy (ur. 5 III 1922)
- (50) 3 XI 1950 – Zm. George Bernard Shaw, dramaturg i prozaik angielski pochodzenia irlandzkiego, laureat nagrody Nobla w 1925 r. (ur. 26 VII 1856)
- (155) 3 XI 1845 – Ur. Zygmunt Gloger, etnograf i archeolog polski (zm. 7 VIII 1910)
- (30) 3 XI 1970 – Zm. Władysław Jan Grabski, prozaik, publicysta (ur. 25 X 1901)

- (55) 4 XI 1945 – Podpisanie w Rzymie europejskiej konwencji o „Ochronie Praw Człowieka i Swobód Obywatelskich”
- (45) 5 XI 1955 – Zm. Maurice Utrillo, malarz i grafik francuski (ur. 26 XII 1883)
- (140) 6 XI 1860 – Ur. Ignacy Paderewski, pianista, kompozytor, polityk (zm. 29 VI 1941)
- (120) 6 XI 1880 – Ur. Robert Musil, pisarz austriacki (zm. 15 IV 1942)
- (245) 6 XI 1755 – Ur. Stanisław Staszic, pisarz polityczny, filozof, tłumacz (zm. 20 I 1826)
- (100) 8 XI 1900 – Ur. Margaret Mitchell, autorka powieści „Przemięło z wiatrem” (zm. 16 VIII 1949)
- (90) 9 XI 1910 – Zm. Piotr Wawrzyniak, ksiądz, działacz gospodarczy i społeczny w zaborze pruskim (ur. 30 I 1849)
- (20) 10 XI 1980 – Sąd Najwyższy w Warszawie zarejestrował NSZZ „Solidarność”
- (135) 10 XI 1865 – Ur. Władysław Umiński, pisarz (zm. 31 XII 1954)
- (70) 11 XI 1930 – Ur. Tadeusz Nowak, pisarz (zm. 10 VIII 1991)
- (100) 11 XI 1900 – Ur. Halina Konopacka, lekkoatletka, zdobywczyni pierwszego złotego medalu olimpijskiego dla Polski w 1928 r. za rzut dyskiem (zm. 1989)
- (160) 12 XI 1840 – Ur. August Rodin, rzeźbiarz francuski (zm. 17 XI 1917)
- (150) 13 XI 1850 – Ur. Robert Louis Stevenson, pisarz, eseista angielski (zm. 3 XII 1894)
- 14 XI – Światowy Dzień Cukrzycy
- (90) 14 XI 1910 – Ur. Jerzy Putrament, pisarz, publicysta (zm. 23 VI 1986)
- (330) 15 XI 1670 – Zm. Jan Amos Komenski, pedagog czeski, reformator szkolnictwa (ur. 28 III 1592)
- (105) 15 X 1895 – Ur. Antoni Słonimski, poeta, satyryk, felietonista (zm. 4 VII 1976)

- 16 XI – Dzień Walki z Paleniem Tytoniu (obchodzony od 1977 r. w trzeci czwartek listopada)
- (95) 17 XI 1905 – Ur. Adam Ważyk, poeta, prozaik, eseista (zm. 13 VIII 1982)
- (100) 19 XI 1900 – Ur. Anna Seghers (właśc. nazw. Netty Reiling), pisarka niemiecka (zm. 1 VI 1983)
- (90) 20 XI 1910 – Zm. Lew Tolstoj, pisarz rosyjski (ur. 9 IX 1828)
- (75) 20 XI 1925 – Zm. Stefan Żeromski, prozaik, publicysta, dramaturg (ur. 14 X 1864)
- 21 XI – Światowy Dzień Życzliwości (obchodzony od 1973 r. z inicjatywy amerykańskich studentów braci Briana i Michaela McCromack)
- (35) 21 XI 1965 – Zm. Stanisław Strugarek, pisarz, redaktor i aktor radiowy, związany z Poznaniem (ur. 21 III 1911)
- (170) 21 XI 1830 – Zm. Jan Śniadecki, matematyk, astronom i filozof (ur. 29 VIII 1756)
- (50) 22 XI 1950 – Powołanie Światowej Rady Pokoju
- (110) 22 XI 1890 – Ur. Charles de Gaulle, polityk francuski (zm. 9 XI 1970)
- (125) 24 XI 1875 – Ur. Xawery Dunikowski, rzeźbiarz (zm. 26 I 1964)
- (145) 26 XI 1855 – Zm. Adam Mickiewicz, poeta, dramaturg, publicysta (ur. 24 XII 1798)
- (105) 26 XI 1895 – Ur. Witold Hulewicz, poeta, publicysta, wydawca, założyciel Oddziału ZLP w Poznaniu (zm. 12 VI 1941)
- (15) 27 XI 1985 – Zm. Stanisław Ryszard Dobrowolski, poeta, prozaik, publicysta (ur. 14 III 1907)
- (125) 27 XI 1875 – Ur. Władysław Orkan (właśc. nazw. Franciszek Smerczyński), prozaik, poeta młodopolski (zm. 4 V 1930)
- (155) 27 XI 1845 – Ur. Walery Przyborowski, pisarz i historyk (zm. 13 III 1913)

- (45) 27 XI 1955 – Zm. Artur Honegger, kompozytor (ur. 10 III 1892)
- (105) 27 XI 1895 – Zm. Aleksander Dumas, dramaturg i powieściopisarz francuski (ur. 28 VII 1824)
- (85) 28 XI 1915 – Ur. Konstantin Simonow, prozaik, poeta, dramaturg rosyjski (zm. 28 VIII 1979)
- (120) 28 XI 1880 – Ur. Aleksander Blok, poeta rosyjski, przedstawiciel symbolizmu (zm. 7 VIII 1921)
- (170) 29 XI 1830 – Wybuch Powstania Listopadowego
- (165) 30 XI 1835 – Ur. Mark Twain, pisarz amerykański (zm. 21 IV 1910)
- (100) 30 XI 1900 – Zm. Oscar Wilde, angielski poeta, prozaik i dramatopisarz pochodzenia irlandzkiego (ur. 15 X 1856)

G r u d z i e ń

- 1 XII – Światowy Dzień Walki z AIDS (ogłoszony przez WHO z inicjatywy konferencji AIDS w Londynie w 1988 r.)
- 3 XII – Dzień Osób Niepełnosprawnych (ogłoszony przez ONZ)
- (125) 4 XII 1875 – Ur. Reiner Maria Rilke, poeta niemiecki (zm. 29 XII 1926)
- 5 XII – Międzynarodowy Dzień Pomocy Cierpiącym, ogłoszony w 1985 r. z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego NZ
- 5 XII – Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, obchodzony od 1986 r. (dla uhonorowania tych, którzy dobrowolnie pomagają chorym i biednym)
- (130) 5 XII 1870 – Zm. Aleksander Dumas (ojciec), powieściopisarz i dramaturg francuski (ur. 24 VII 1802)

- (75) 5 XII 1925 – Zm. Władysław Stanisław Reymont (właśc. nazw. Rejment), powieściopisarz, nowelista (ur. 7 V 1867)
- (55) 6 XII 1945 – Ur. Rafał Wojaczek, poeta (zm. 11 V 1971)
- (25) 7 XII 1975 – Zm. Thornton Wilder, pisarz i dramaturg amerykański (ur. 17 IV 1897)
- (30) 7 XII 1970 – Podpisanie w Warszawie układu o podstawach normalizacji stosunków między PRL a RFN
- (345) 7 XII 1655 – Zm. Krzysztof Opaliński, pisarz satyryczny związany z Wielkopolską (ur. 1609)
- (15) 7 XII 1985 – Zm. Robert Ranke Graves, poeta, powieściopisarz angielski (ur. 26 VII 1895)
- (10) 8 XII 1990 – Zm. Tadeusz Kantor, malarz, rzeźbiarz, scenograf, twórca teatru „Cricot 2” (ur. 16 VI 1905)
- (15) 9 XII 1985 – Zm. Ireneusz Iredyński, poeta, prozaik, dramatopisarz (ur. 4 VI 1939)
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka (w dniu uchwalenia przez ONZ Deklaracji Powszechnej Praw Człowieka – 10 XII 1948)
- (190) 11 XII 1810 – Ur. Alfred de Musset, poeta francuski (zm. 2 V 1857)
- (140) 12 XII 1860 – Ur. Jan Kasprówicz, poeta, dramaturg, tłumacz (zm. 1 VIII 1926)
- (110) 14 XII 1890 – Ur. Sigurd Hoel, pisarz norweski (zm. 14 X 1960)
- (105) 14 XII 1895 – Ur. Paul Éluard (właśc. nazw. Eugène Grindel), poeta francuski (zm. 18 XI 1952)
- (35) 16 XII 1965 – Zm. William Somerset Maugham, pisarz i dramaturg angielski (ur. 25 I 1874)
- (230) 17 XII 1770 – Ur. Ludwik van Beethoven, wybitny kompozytor niemiecki (zm. 26 III 1827)
- (60) 21 XII 1940 – Zm. Francis Scott Fitzgerald, pisarz amerykański (ur. 24 IX 1896)

- (625) 21 XII 1375 – Zm. Giovanni Boccaccio, pisarz włoski (ur. 1313)
- (10) 22 XII 1990 – Zaprzysiężenie na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Wałęsy, wybranego 8 XII 1990 po raz pierwszy od 1945 r. w wolnych wyborach powszechnych
- (110) 26 XII 1890 – Zm. Heinrich Schliemann, niemiecki archeolog – amator, odkrywca ruin Troi (ur. 6 I 1822)
- (55) 27 XII 1945 – Zm. Theodore Dreiser, powieściopisarz amerykański (ur. 27 VIII 1871)
- (415) 27 XII 1585 – Zm. Pierre Ronsard, poeta francuski (ur. 11 IX 1524)
- (75) 28 XII 1925 – Zm. Siergiej Jesienin, poeta rosyjski (ur. 3 X 1895)
- (180) 29 XII 1820 – Ur. Tytus Chałubiński, lekarz, przyrodnik (zm. 4 XI 1889)
- (135) 30 XII 1865 – Ur. Rudyard Kipling, powieściopisarz, nowelista i poeta angielski, laureat nagrody Nobla w 1907 r. (zm. 18 I 1936)
- (95) 31 XII 1905 – Ur. Tadeusz Breza, prozaik, eseista (zm. 19 V 1970)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Estera Żeromska

Uniwersytet im. A. Mickiewicza

WSPÓŁCZESNA LITERATURA ŚWIATOWA

WSPÓŁCZESNA JAPONIA W LITERACKIM ZWIERCIADLE (LATA DZIEWIĘCDZIESIĄTE)

Japońska literatura ostatniego dziesięciolecia odzwierciedla niemal wszystkie możliwe problemy współczesności¹. Żywo reaguje na wydarzenia polityczne, ekonomiczne, społeczne, opisując je zarówno z perspektywy globalnej, jak i indywidualnej. Pisarze, włączając się w bieżący nurt epoki, starają się również przywrócić osłabione w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych zainteresowanie rodzimą literaturą. Mimo to przypuszczalnie na pytanie, dokąd zmierza japońska powieść, z optymizmem odpowiedziałaby mniejszość pisarzy.

Pod wpływem epokowych wydarzeń ostatnich lat, jak upadek komunizmu i koniec zimnej wojny wielu japońskich pisarzy wykazuje wzmożone zainteresowanie problemami Półwyspu Koreańskiego, które często postrzegają z perspektywy jednostkowej kondycji człowieka uwikłanego w historię.

W powieści *Kokkyō-no minami, taiyō-no nishi* (Na południe od granicy, na zachód od słońca, 1992) znanego w Polsce Murakamiego Haruki² (ur. 1949) odnaleźć można ślady takiego zainteresowania. Główny bohater utworu, trzydziestosiedmioletni mężczyzna, który jest właścicielem i kierownikiem dwóch klubów w tokijskiej dzielnicy Aoyama, mieszka z żoną w wielkim apartamencie. Posiada również rezydencję u stóp góry Fuji w Hakone, drogi samochód i wiele innych luksusowych dóbr. Jest przykładem typowego współczesnego bogacza, którego komfort życia codziennego znacznie przewyższa komfort przeciętnego Japończyka. Powieść opowiada o perypetiach miłosnych głównego bohatera. W ich tle autor daje wyraźnie odczuć atmosferę ogólnego oszołomienia społeczeństwa japońskiego gwałtownym rozwojem gospodarczym, atmosferę zawieszenia pomiędzy poczuciem pozornego bogactwa a niepewnością wynikającą z niemożności znalezienia stabilnej podstawy egzystencji. Takie rozchwianie

¹ Do zapisu terminów japońskich posłużono się międzynarodową transkrypcją *Hébon-shiki-rōma-ji*. Wszystkie nazwiska podano w kolejności obowiązującej w Japonii, czyli przed imieniem. Jedyńie na j- bardziej popularne nazwy geograficzne, takie jak Tokio, Kobe podano w spolszczonym zapisie.

² W Polsce ukazały się dwie książki Murakamiego Haruki: *Przygoda z owcą* (tłum. Anna Zielińska-Elliott, Wilga, Warszawa 1995) oraz *Koniec Świata* (tłum. Anna Honkoshi, Wilga, Warszawa 1998).

spowodował kryzys ekonomiczny zapoczątkowany w 1992 roku. Dzięki temu jednak, że odznacza się on mniejszą gwałtownością niż ogólnoświatowy kryzys lat trzydziestych, nie zagraża zasadniczo wygodnemu stylowi życia. Toczy się ono spokojnie przed telewizorem, w którym prezentowane są głównie zaskakujące odkrycia naukowe, pokazywane śmiertelne katastrofy, wojny, zamachy, zamieszki, porwania zakładników, czyli wydarzenia o posmaku niezwykłości. Sensacją bowiem najskuteczniej przyciąga się uwagę dostatniego społeczeństwa konsumpcyjnego, które zmianę rządu mierzy tą samą miarą, co – na przykład – aferę korupcyjną.

W dobrobycie, którego Japonia zaznaje po raz pierwszy w ciągu swej kilkusetletniej historii, zatracają się tradycyjne wartości. Zanika podstawa (głównie religijna) odróżniania dobra od zła. Wszystko staje się względne. Następuje powszechne ujednoczenie (stylu życia, myślenia, odczuwania). W połączeniu z typowo japońską potrzebą podporządkowania się jednostki grupie i przynależenia do niej wszystko zaczyna wyglądać podobnie.

Murakami Haruki w *Na południe od granicy, na zachód od słońca* obrazuje przede wszystkim wynikające z komfortu istnienia poczucie niepewności społeczeństwa dobrobytu. Autor opisuje swe przemyślenia na przykładzie bohatera-narratora, dla którego jedynym przeżyciem zdolnym do wyrwania go z tego stanu nieważkości jest jego Izawa tragedia miłosna.

Problem młodzieży (seksu, narkotyków, gwałtu) charakterystyczny dla współczesnej Japonii porusza w swej twórczości niezwykle popularny pisarz Murakami Ryū (ur. 1952). Jego powieść *In the miso soup* (W zupie miso, 1996) utrzymana jest w ponurej, pełnej grozy atmosferze, w której wyczuwa się fascynację prostytutką i przemocą bohaterów uciekających od własnej samotności.

Wiele utworów o tematyce miejskiej odzwierciedla niepokój związany z przekształceniem się Japonii z kraju rolniczego w potęgę przemysłową a także konsekwencje wynikające z masowej migracji do miast (załamanie się tradycyjnego modelu rodziny wielopokoleniowej, nowe tendencje indywidualistyczne, samotność w tłumie). Negatywne aspekty życia w mieście opisuje, między innymi, Hosaka Kazushi w powieści *Zankyō* (Rezonanse, 1996) czy pisarka Shimada Masahiko (ur. 1961) w *Kodomo-wo sukue!* (Ratujcie dzieci!, 1996).

Dramaty ludzi chorych na AIDS również znajdują odzwierciedlenie w literaturze japońskiej. Tej tematyce poświęcona jest, na przykład, powieść *Ai-shi* (Umrzeć z miłości, 1994). Jej autorka, Setouchi Harumi (ur. 1922), znana jest także jako zagorzała orędowniczka emancypacji kobiet.

Od połowy lat osiemdziesiątych życie zaczęło dostarczać pisarzom nowych tematów. Polepszenie warunków ekonomicznych, stabilizacja polityczna, rozwój nauki spowodowało niespotykany dotąd w historii napływ cudzoziemców

do Japonii, a także związane z tym problemy nielegalnej imigracji i nielegalnej pracy. Bohaterami literackimi stają się więc cudzoziemcy, niejednokrotnie Azjaci z różnych krajów, którzy za wszelką cenę szukają możliwości pozostania w Japonii, ponieważ dostrzegają w tym szansę poprawy własnego bytu.

Przykładem tego typu twórczości może być powieść Fujimoto Ayako *Seinaru karintō* (Święte ciastka, 1992). Autorka opowiada w niej o młodej wdowie, właścicielce cukierni, którą prowadzi przy pomocy Irańczyka.

Kilka utworów, wydanych w 1993 roku odznacza się wysokimi walorami artystycznymi. Zwiastują dzięki temu możliwość podźwignięcia się literatury japońskiej z marazmu lat siedemdziesiątych czy osiemdziesiątych, spowodowanego nie – jak się powszechnie sądzi – brakiem talentów, a przede wszystkim zmianą upodobań czytelników żyjących i myślących inaczej niż we wcześniejszych, powojennych dziesięcioleciach. To oczekiwania czytelników wymusiły na pisarzach wyzwolenie się z kręgu wojny i zainteresowanie się aktualnymi problemami.

Powieść *Onna-zakari* (Kobieta w sile wieku, 1993), na przykład, odzwierciedla przeobrażenia społeczno-obyczajowe współczesnej Japonii. Autor, Maruya Saiichi (ur. 1925), opisuje w niej historię dziennikarki prasowej, która znalazła się w trudnej sytuacji, ponieważ jej artykuł spowodował zamieszanie w środowisku polityków.

Bohater innej powieści dobrze znanego w Polsce³ Endō Shūsaku (1923–1996) *Głęboka rzeka* natomiast po ukończeniu studiów teologicznych we Francji decyduje się na ascetyczne życie w Indiach, dokąd wielu ludzi udaje się w poszukiwaniu zbawienia duszy. Endō, umieszczając akcję swego utworu w Indiach, pokazując zdecydowanie odmienny od japońskiego styl życia, zmusza czytelnika do refleksji nad wartością i jakością ludzkiej egzystencji.

Podobny rezultat osiąga również Ikezawa Natsuki w *Mashias Giri-no Shikyaku* (Upadek Mathiasa Giri, 1993). Akcję swej pełnej fantazji powieści umieścił na niewielkiej fikcyjnej wyspie na Morzu Południowym. Ikezawa opisuje życie mieszkańców tej wyspy, których wrażliwość kształtuje bliski, mistyczny kontakt z naturą i świadomość całkowitej jedności ze wszechświatem.

---

³ W Polsce ukazały się następujące utwory Endō Shūsaku:

1/ *Morze i trucizna*, tłum. Izabela Denysenko, PAX, Warszawa 1974

2/ *Kobieta, którą porzuciłem* tłum. Izabela Denysenko, PAX, Warszawa 1978

3/ *Milczenie*, tłum. Izabela Denysenko, PAX, Warszawa 1971, wyd. II 1986

4/ *Szaleniec?*, tłum. Izabela Denysenko, PAX, Warszawa 1976

5/ *Samurai*, tłum. Mikołaj Melanowicz, PAX, Warszawa 1987

6/ *Głęboka rzeka*, tłum. Mikołaj Melanowicz. Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 1996.

Odrębnym nurtem we współczesnej literaturze japońskiej są powieści historyczne. Ich autorzy wykazują się solidną znajomością przeszłości – tej najdawniejszej i nam bliższej, zwracają uwagę umiejętnością analizowania zachowań dawnych bohaterów.

Kuroiwa Jūgō (ur. 1932) w *Iwafune-no kōbō* (Łuna od statku, 1993) przywołuje znane i ważne w historii VI-wiecznej Japonii walki o hegemonię między dwoma potężnymi rodami Mononobe i Soga – ostatecznego zwycięzcy. Autor w tej bardzo cenionej powieści dostrzega w rywalizacji bohaterów przede wszystkim heroiczną determinację w dążeniu do przejęcia władzy. Analiza wewnętrznych rozgrywek politycznych połączona jest w tym utworze z analizą stosunków między Japonią, Chinami oraz królestwami na Półwyspie Koreańskim.

Shiraishi Ichirō w powieści *Kaishō* (Sprzymierzeniec, 1993) przybliżył dla odmiany postać japońskiego chrześcijanina, Konishiego Yukinagi, który wybrał służbę u wielkiego wojownika, wybitnego męża stanu Toyotomiiego Hideyoshi (1536–1598). Książka jest obszerną kroniką historyczną XVI-wiecznej Japonii.

Współcześni pisarze japońscy zdają się sygnalizować z niepokojem, że w stecznizowanym, skomputeryzowanym świecie, w którym wszystko nabrało charakteru relatywnego, za jedyne prawdziwe „wydarzenie” uważa się śmierć. Usiłują znaleźć odpowiedź na pytanie, czy poza śmiercią istnieje jakieś wydarzenie, które miałoby równie realne znaczenie dla współczesnego Japończyka. W swych poszukiwaniach intelektualnych skłaniają się do prezentowania problemu śmierci w różnych aspektach. W ten sposób przyłączają się do odwiecznej dyskusji na temat życia i śmierci, która od wieków toczy się na kartach literatury japońskiej.

Znaczenia śmierci w obecnych czasach poszukuje, na przykład, Yoshi Tadayoshi. W utworze *Rakuten-ki* (Dziennik optymistyczny, 1992) zastanawia się, co oznacza stan śmierci i opisuje świat doczesny w taki sposób, jak – być może – mógłby go postrzegać człowiek umarły.

O życiu i śmierci rozprawiał też w swojej twórczości Nakagami Kenji (1946–1992). W powieści *Roji* (Aleja) stworzył ramę czasową, w której życie i śmierć, teraźniejszość i wieczność, dobro i zło, szlachetność i podłość, cisza i zgiełk ulegają – zgodnie z buddyjskim odczuwaniem czasu – permanentnym przeobrażeniom cyklicznym. W ostatniej powieści *Keibetsu* (Poniżenie, 1992) podobną problematykę osadził w kontekście dynamiki rozwoju współczesnej cywilizacji.

Literackie rozważania o życiu i śmierci nasiliły się dodatkowo pod wpływem najbardziej dramatycznych w Japonii wydarzeń ostatniego dziesięciolecia, które wstrząsnęły ludzkimi sercami i umysłami. Było to wielkie trzęsienie ziemi w Kobe (ponad pięć tysięcy zmarłych) w 1995 roku oraz podłożenie gazu trującego (sa-

lin) – w tym samym roku – w tokijskim metrze przez członków sekty *Aum-shirinkyō* (Najwyższa Prawda) kierowanej przez Asaharę Shōkō. Obie katastrofy miały wymiar głęboko ludzki i uświadomiły Japończykom dokuczliwy głód duchowości ukryty na dnie japońskiego sukcesu gospodarczego. Skłoniły przy okazji do retrospektywnej refleksji nad całym powojennym pięćdziesięcioleciem – nad historią i kulturą, a ludzi pióra – do zastanowienia się nad znaczeniem i rolą społeczną literatury japońskiej.

Wielu autorów miało świadomość kryzysu, zaburzeń norm etycznych. Te traumatyczne doświadczenia potraktowali jako poddanie literatury ważnej próbie. Ōe Kenzaburō⁴ (ur. 1935), laureat nagrody Nobla w 1994 roku, ogłosił jej kryzys, wobec którego – jak uznał – mógł zareagować jedynie zaniechaniem swojej działalności twórczej. Oświadczył, że trylogia *Moeagaru midori-no ki* (Zielone drzewo w płomieniach, 1993–1995) będzie jego ostatnią powieścią, ponieważ gatunek ten uznał za skończony, a literaturę – za martwą, za niezdolną sprostać wyzwaniom epoki.

Akcja powieści rozgrywa się w zagubionej w lesie wiosce na czwartej pod względem wielkości japońskiej wyspie Shikoku. Życie jej mieszkańców toczy się zgodnie z nieustannie odnawialnym cyklem narodzin i śmierci. Główną bohaterką powieści jest młoda hermafrodyta Satchan.

Pierwsza część trylogii, zatytułowana *Zanim pobiją zbawiciela* (1993), zaczyna się od oczekiwania na śmierć Ōby, babci Satchan, która przed śmiercią wskazuje swojego młodego sukcesora o imieniu Gii.

Autor z dużą szczegółowością opisuje pogrzeb Ōby. W blasku niezliczonych świateł jej ciało zostaje odprowadzone w głąb lasu, gdzie następnie zostaje pochowane u stóp uprzednio wybranego drzewa. Dusza zmarłej będzie tam bowiem oczekiwać na wyzwolenie i wzniesienie się w górę.

Wkrótce po pogrzebie Gii postanawia poświęcić się dla dobra ogółu. Obdarzony mocą magiczną, uzdrawia dziecko znajdujące się u progu śmierci. Gii przekonuje je, że należy cieszyć się chwilą bieżącą, ponieważ każdy moment życia natychmiast przemija. Radzi również, że powinno uwolnić się od strachu wobec perspektywy życia wiecznego.

Gii pozostaje sceptyczny wobec własnej mocy uzdrawiającej, a mimo to mieszkańcy wioski obdarzają go zaufaniem. Słowa pocieszenia, którymi Gii uleczają chore dziecko uznają za jego pierwsze kazanie. Domagają się, aby konty-

---

⁴ W Polsce ukazały się następujące utwory Ōe Kenzaburō:

1/ *Sprawa osobista*, tłum. z angielskiego Zofia Uhrynowska, PIW, Warszawa 1974

2/ *Zdobycz*, tłum. Mikołaj Melanowicz, w: *Cień wschodzącego słońca – opowiadania*, KiW, Warszawa 1972

3/ *Hojność umarłych*, tłum. Mikołaj Melanowicz, w: *Tydzień Świętego mozołu, opowiadania japońskie 1945-1975*, wybór, wstęp i noty Mikołaj Melanowicz, PIW, Warszawa 1986

4/ *Futbol ery Manen*, tłum. Mikołaj Melanowicz, PIW, Warszawa 1979.

nuował głoszenie swojej wiary na szerszą skalę. Gii bez entuzjazmu zaczyna więc skupiać wokół siebie uczniów, którzy chętnie odwiedzają go w domu, by z zainteresowaniem przysłuchiwać się naukom swojego „zbawiciela” – jak go określają.

Sława Gii dociera do Tokio, gdzie pewien dziennikarz publikuje szkalujący go artykuł, w którym zarzuca mu, że jest fałszywym „zbawicielem”. Artykuł doprowadził do zwrócenia się części opinii publicznej przeciwko Gii. Doszło nawet do tego, że pewnego razu rozszalały tłum zaatakował go. Kiedy jednak powrócił do zdrowia, zachęcony przez Satchan, zdecydował się podjąć walkę w obronie wiary stworzonego przez siebie kościoła, którego symbolem uczynił zielone drzewo w płomieniach.

W drugim tomie trylogii zatytułowanym *Niezdecydowanie* (1994) Ōe opisuje rozwój tego kościoła. Chociaż Gii stale wątpi w siebie jako w zbawiciela, kościół rozwija się i rozrasta do wielkiej organizacji religijnej o złożonej strukturze. Wkrótce do grona jego entuzjastów dołącza trzech mężczyzn: Ai (Miłość), Ei (Piękno) i Iku (Nauka), a także człowiek uosabiający złego ducha. Mężczyźni ci z czasem przeobrażają się w upadłe anioły – w popleczników fałszu, przemocy, rozpusty. Satchan zaniepokojona tym, że kościół Gii zaczął balansować między wzniosłością nieba a upadłością piekła, zniechęca się i występuje z niego.

W ostatnim tomie trylogii *Tego wielkiego dnia* (1995) Satchan rozpoczyna wędrowne i stopniowo coraz bardziej rozwiązłe życie. Od całkowitej destrukcji ratuje ją jej wuj K., który odwozi ją do rodzinnej wioski. Satchan opowiada tamtejszym mieszkańcom historię rozłamu utworzonego przez Gii zgromadzenia religijnego. Opowiada o tym, że Gii określił swój kościół jako „pustą przestrzeń bez Boga”, czym coraz bardziej zrażał do siebie ludzi. Osłabiony fizycznie i duchowo „zbawiciel” podkłada ogień pod drzewo, u stóp którego pochowano babcię Ōbę. A wkrótce potem umiera.

Powieść kończy się jednak optymistycznie, ponieważ okazuje się, że Satchan urodzi jego dziecko, a ponadto przyłączy się do odmiennego, buddyjskiego ugrupowania religijnego i uda się na pielgrzymkę.

Zielone drzewo w płomieniach można potraktować jako ewangelię osobistą Ōe Kenzaburō zainspirowaną myślą Williama Blake’a, Malcolma Lowry oraz Rimbaud’a. Dlatego Ōe, mimo usilnych starań o przekazanie w tej powieści uniwersalnej doktryny religijnej, opisuje typowo judaistyczno-chrześcijański styl myślenia. Proponuje czytelnikom modlitwę przepelnioną czułością, współczuciem i humorem. Ta nasycona głębokim humanizmem modlitwa jest również rodzajem przesłania dla współczesnej literatury japońskiej.

Ōe proponuje w tej powieści sposób na zaspokojenie dokuczliwego głodu emocjonalnego, duchowej pustki współczesnego społeczeństwa japońskiego, które zagubiło się w natłoku dóbr konsumpcyjnych. Szansy wyjścia z kryzysu

wartości upatruje w zaniechaniu tworzenia iluzji wiary proponowanej przez liczne nowo powstające sekty (typu *Aum-shinrikyō*) i w powrocie do rodzimej tradycji religijnej. Jest to szansa dla ludzi, ich kultury, dla literatury⁵.

Urszula Bzdawka

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

WSPÓŁCZESNA LITERATURA JAPONSKA BIBLIOGRAFIA

a. Pozycje zwarte

1. ABE KOBO

Urwiska czasu / wybór: Mikołaj Malanowicz. – Warszawa : Wydaw. Wilga, 1998. – 165 s. – (Biblioteka Japońska)

2. MELANOWICZ Mikołaj

Literatura japońska. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe

T. 2. Proza XX wieku. – 1994. – 522 s. tabl.: il.

T. 3. Poezja XX wieku: teatr XX wieku. – 1996. – 470 s.

3. MELANOWICZ Mikołaj

Tanizaki – japoński most snów. – Warszawa : „Wilga”, 1994. – 128 s. – Bibliografia

4. MOI bitelsi: wybór dramatów japońskich. – Warszawa : Wydaw. Akademickie DIALOG, 1998. – 206 s.

5. WIŚNIE rozkwitłe pośród zimy: antologia współczesnej poezji japońskiej / oprac. Adachi Kazuko, Wiesław Kotoński, Tadeusz Śliwiak. – Tokio: Wydawnictwo Kokusai Bunka Shuppansha, 1992. – 585 s.

b. Artykuły

1. BILSKA Grażyna. Laureaci literackiej nagrody Nobla – Kenzaburo Ōe – 1994 // Bibliot. w Szkole. – 1995, nr 3, s. 31

---

⁵ Najpełniejszym kompendium wiedzy o literaturze japońskiej (od zarania po czasy współczesne) jest trzytomowe opracowanie Mikołaja Melanowicza *Literatura japońska*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, 1996.

Cennym źródłem informacji o literaturze i kulturze japońskiej jest również pismo wydawane przez pracowników japonsistyki Uniwersytetu Warszawskiego *Japonica*, które ukazuje się od 1993 roku.

2. KOŁODZIEJCZYK Aleksandra. Miłość, zazdrość i śmierć w „Kikumushi” Tsushimy Yuko // *Japonica*. – 1997, s. 85–98
  3. KOMOROWSKI Adam. Japonia jak druga Polska: Kenzaburo Ōe – literacki Nobel 1994 // *Polityka*. – 1994, nr 44, dod. Kultura nr 10, s. 1
  4. KOWALCZYK Magda. Japońska femme fatale – Uno Chiyo // *Japonica*. – 1997, s. 145–146
  5. KUBIAK-HO-CHI Beata. Zagadka Mishimy – listy Mishimy Yukio do Kawabaty Yasunariego // *Japonica*. – 1998, s. 63–70
  6. MELANOWICZ Mikołaj. Autor „Głębokiej rzeki” nie żyje // *Japonica*. – 1997, s. 141–142
  7. MELANOWICZ Mikołaj. Murakami Haruki – wielki japoński pisarz popularny // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 17, s. 9
  8. MELANOWICZ Mikołaj. Refleksje tłumacza literatury japońskiej // *Prz. Orient.* – 1997, nr 1/2, s. 13–20
  9. MELANOWICZ Mikołaj. Śmierć Okumo Takeo – autora „Legendy Mishimy” // *Japonica*. – 1988, s. 203–204
  10. MOKRZYŃSKA Aleksandra. Enchi Fumiko – opowieść o narodzinach pisarki // *Japonica*. – 1999, s. 189–203
  11. NOTANIKEIJI. Shūsaku Endo i zadanie powieściopisarza katolickiego w Japonii / tłum. Maciej Górnicki // *Prz. Powsz.* – 1997, nr 11, s. 188–196
  12. ŌE Kenzaburo. Credo japońskiego noblisty: po nagrodzie / rozm. Philippe Nons // *Forum*. – 1994, nr 44, s. 14–15
  13. ŌE Kenzaburo. Credo japońskiego noblisty: przed nagrodą / rozm. Uwe Schmitt // *Forum*. – 1994, nr 44, s. 15, 23
  14. ŌE Kenzaburo. Japoński i uniwersalny: rozmowa z laureatem Nagrody Nobla... // *Forum*. – 1996, nr 14, s. 18–19
  15. PAŁASZ-RUTKOWSKA Ewa. Pani Onodera Yuriko // *Japonica*. – 1998, s. 207–208
  16. SŁOMKA Barbara. [Ōe Kenzaburo – biografia] // *Odra*. – 1994, nr 12, s. 75–78
  17. TRUSZKIEWICZ Ewa. Humanizm po japońsku // *Literatura*. – 1998, nr 11, s. 8–9
- Współczesna literatura japońska.
18. TRUTTERO Carlo, Lucentini Franco. Dwoje noblistów: Kenzaburo Ōe // *Forum*. – 1994, nr 51/52, s. 23
  19. TURCZYNOWICZ-SUSZYCKA Katarzyna. Inoue Yasushi i „Kronika mojej matki” // *Japonica*. – 1998, s. 159–176
  20. TYLER Christian. Powieść jak kwiat wiśni // *Forum*. – 1995, nr 25, s. 16–17

21. WOLSKA Joanna. Elegancja -- między rzeczywistością a fikcją: „Haru-no yuki” Mishimy Yukio // *Japónica*. – 1998, s. 177–195
22. ŻABKO-POTOPOWICZ Krzysztof. Synchroniczność i proces: Klucze do prozy Kawabaty Yasunariego i Tanizakiego Junichiro // *Japónica*. – 1997, s. 113–127
23. ŻULIŃSKI Leszek. Zasłużony laur: Nobel dla japońskiego pisarza Kenzaburo Ōe // *Wiad. Kult.* – 1994, nr 22, s. 1

Andrzej Dudziak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

WŁADYSŁAW STANISŁAW REYMONT (2)
PRZEKŁADY 1974–1999

ROK REYMONTOWSKI

Prezentowane zestawienie przekładów dzieł Reymonta 1974–1999, opracowane na podstawie Polskiej Bibliografii Literackiej, stanowi uzupełnienie tematu „Władysław Stanisław Reymont, Rok Reymontowski” omówionego w „Poradniku Bibliograficzno-Metodycznym” nr 2 z 2000 roku.

Przekłady wydane do 1973 roku zawiera bibliografia Marii Gamdyk zamieszczona w książce „Reymont: z dziejów recepcji twórczości” (Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1975. – S. 392–409)

1974

Chłopi. – Bratysława [j. słowacki]

Komediantka. – Wilno [j. litewski]

Rok 1794. – Berlin [j. niemiecki]

Ziemia obiecana. – Bratysława [j. słowacki]

1975

Chłopi. – Düsseldorf [j. niemiecki]

Lili. – Praga [j. czeski]

1976

Chłopi. – Budapeszt [j. węgierski]

Chłopi. – Hawana [j. hiszpański]

1977

Chłopi. – Porvoo [j. fiński]

1978

Fermenty. – Wilno [j. litewski]

Ziemia obiecana. – Praga [j. czeski]

1979

Chłopi. – Turyn [j. włoski]

Chłopi. – Lublana, 1978 [właśc. 1979] [j. jugosłowiański]

Chłopi. – Sofia [j. bułgarski]

1980

Chłopi. – Belgrad, 1979 [właśc. 1980] [j. jugosłowiański]

1981

Chłopi. – Bratysława [j. słowacki]

Chłopi. – Lozanna; Paryż [j. francuski]

Chłopi. – Mediolan [j. włoski]

Chłopi. – Moskwa [j. rosyjski]

W jesienną noc; Sprawiedliwie. – Bratysława [j. słowacki]

Wybór opowiadań. – Lipsk [j. niemiecki]

Ziemia obiecana. – Bratysława [j. słowacki]

Ziemia obiecana. – Sofia [j. bułgarski]

1982

Chłopi. – Reggio Emilia [j. włoski]

Chłopi. – Szanghaj [j. chiński]

1984

Chłopi. – Bratysława [j. węgierski]

Komediantka; Fermenty. – Bukareszt [j. rumuński]

Wybór nowel. – Lipsk [j. niemiecki]

Ziemia obiecana. – Lipsk [j. niemiecki]

Ziemia obiecana. – Praga [j. czeski]

1985

Pielgrzymka do Jasnej Góry. – Paryż [j. francuski]

1986

Chłopi. – Bukareszt [j. rumuński]

Komediantka. – Sofia [j. bułgarski]

1989

Wybór opowiadań. – Frankfurt [j. niemiecki]

- 1990
Wampir. – Budapeszt [j. węgierski]
- 1992
Lili. – Płowdiw [j. bułgarski]
- 1993
Chłopi. – Debreczyn [j. węgierski]
Chłopi. – Moskwa [j. rosyjski]
Chłopi. – Seul [j. koreański]
Komediantka; Fermenty. – Bukareszt [j. rumuński]
- 1994
Chłopi. – Kowno [j. litewski]
Ostatni Sejm Rzeczypospolitej. – Mińsk [j. rosyjski]
Komediantka; Fermenty. – Rostów n/D [j. rosyjski]
- 1995
Wampir. – Bukareszt [j. rumuński]
- 1999
Komediantka. – Bukareszt [j. rumuński]
Komediantka; Fermenty. – Bukareszt [j. rumuński]

Urszula Bzdawka
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

T O W A R Z Y S T W O C Z Y T E L N I L U D O W Y C H

Towarzystwo Czytelni Ludowych, założone w 1880 roku na terenie zaboru pruskiego, było kontynuacją dawnego Towarzystwa Oświaty Ludowej w Poznaniu (1872). Początki działania stowarzyszenia przypadły na okres ostrej walki państwa pruskiego z kościołem katolickim a zarazem na okres silnej germanizacji polskiego społeczeństwa. Jedną z metod przeciwdziałania ze strony polskiej stanowiły próby szerzenia czytelnictwa polskich książek i czasopism. Planowano założenie sieci bibliotek polskich na terenie całego zaboru pruskiego. Pracą stowarzyszenia kierowała poznańska centrala mając do dyspozycji składnicę książek oraz komisję doboru książek.

Sieć czytelnia, podzielona na powiaty obejmowała teren Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Śląsk, Mazury, Warmię oraz Pomorze Gdańskie. Najwięcej ośrodków TCL znajdowało się w Wielkopolsce. Przed pierwszą wojną światową funkcjonowało 12 bibliotek miejskich w Poznaniu, ok. 1022 w całej Wielkopolsce i 663 na pozostałych ziemiach. Przekazano im tysiące książek (w pierwszych trzech latach ok. 79 tys. tomów), głównie elementarzy, ale też beletrystykę, sporo literatury religijnej, a także piśmiennictwo fachowe i ogólnokształcące. Od 1906 roku TCL wydawało pismo „Czytelnia Ludowa” a od 1910 „Przegląd Oświatowy”. Publikowało też własne wydawnictwa, głównie elementarze i poradniki, a także wskazówki dla bibliotekarzy – społeczników.

W okresie międzywojennym TCL działało na obszarze trzech zachodnich województw. Od 1928 roku oprócz Dyrekcji w Poznaniu istniały sekretariaty dla Pomorza (Grudziądz) i Śląska (Królewska Huta, obecnie Chorzów). W 1936 roku organizacja liczyła 357 kół, 342 biblioteki stałe i 1309 ruchomych. TCL opierało swoją działalność głównie na ziemiaństwie i inteligencji a biblioteki utrzymywały się z filantropii – składek i darów społeczeństwa polskiego. Stowarzyszenie, którego działalność skierowana była przeciwko germanizacji spełniło swoją rolę. Po drugiej wojnie światowej nie wznowiło działalności. Zadanie upowszechniania czytelnictwa przejęły zakładane na terenie całego kraju biblioteki publiczne.

120 rocznica utworzenia Towarzystwa Czytelni Ludowych jest okazją do zaprezentowania publikacji dokumentujących działania towarzystwa i osób z nim związanych.

A. Pozycje zwarte

1. BIENKOWSKA Barbara, CITAMERSKA Halina
Zarys dziejów książki. – Warszawa : Wydaw. Spółdzielcze, 1987. – S. 321–330 : Dzieje książki i bibliotek na ziemiach polskich do I wojny światowej: zabór pruski po 1870 r.
2. DĄBROWSKA Barbara
Zapalał światła w mroku, budził życie polskie...: ks. Antoni Ludwiczak (1878–1942). – Poznań : Księgarnia Św. Wojciecha, 1988. – 114 s. tabl.: faks., fot., portr.
3. DĄBROWSKA Barbara
Ks. Antoni Ludwiczak (1878–1942): zapalał światła w mroku, budził życie polskie... – [Wyd. 2]. – Poznań : Księgarnia św. Wojciecha, 1996. – 108 s. tabl.: faks., fot., portr.

4. DZIEJE Wielkopolski. T. 2. Lata 1793–1918 / pod red. Witolda Jakóbczyka. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1973. – S. 580–587: Kultura po roku 1870
5. ENCYKLOPEDIA Wiedzy o książce. – Wrocław : Ossolineum, 1971. – S. 2363–2364: Towarzystwo Czytelni Ludowych
6. FLORKOWSKI Henryk
Biblioteki polskie w Kościanie w okresie zaboru pruskiego w latach 1848–1918 // W: Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej 1993–1995. – Kościan : TMZK, 2000. – S. 36–54
7. JAKÓBCZYK Witold
Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w.: dzieje pracy organicznej 1850–1890. – T. 3: 1890–1914. – Poznań : Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk, 1967. – S. 35–68: Biblioteki Ludowe; Towarzystwo Czytelni Ludowych
8. JAKÓBCZYK Witold
Towarzystwo Czytelni Ludowych 1880–1939. – Wyd. 2. – Poznań : Krajowa Agencja Wydaw., 1982. – 34 s. il. – (Z Dziejów Wielkopolski)
9. KABZIŃSKI Krzysztof
Funkcja społeczno-wychowawcza i oświatowa Towarzystwa Czytelni Ludowych (1880–1939). – Wrocław : Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1985. – 219 s. – (Monografie z Dziejów Oświaty)
10. KISIELEWSKI Józef
Światła w mroku: pięćdziesiąt lat pracy Towarzystwa Czytelni Ludowych 1880–1930. – Poznań : Nakł. Tow. Czytelni Ludowych, 1930. – 264 s.: fot.
11. MALECZYŃSKA Kazimiera
Książki i biblioteki w Polsce okresu zaborów. – Wrocław : Ossolineum, 1987. – S. 144–174: Biblioteki oświatowe oraz inne formy upowszechniania słowa drukowanego wśród szerokich kręgów ludności. – (Książki o książce)
12. MILIK Karol: Działalność TCL w zaborze pruskim // W: Na okazanie drogi: praca zbiorowa poświęcona pokoleniu księdza Piotra Wawrzyniaka. – Poznań : Księgarnia Św. Wojciecha, 1975. – S. 229–236
13. SŁAWIŃSKA Eugenia
Kulturotwórcza rola Towarzystwa Czytelni Ludowych na Pomorzu Gdańskim: (1880–1939). – Bydgoszcz : Wydaw. Uczelniane WSP, 1989. – 362 s.: mapa
14. WRÓBLEWSKI Jan
Polskich bronili progów. – Wrocław : Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1981. – 250 s.: il. – (Książki o Książce, t. 46)

15. WRÓBLEWSKI Jan

Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy Niemieckiej w latach 1843–1939. – Olsztyn : [b.w.], 1975. – 396, il., portr., tab. – Bibliografia

16. Z DZIEJÓW udostępniania książki w Polsce w okresie zaborów: studia i materiały pod red. / Kazimierzy Maleczyńskiej. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1985. – 255 s. (Acta Universitatis Wratislaviensis; nr 673. Bibliotekoznawstwo)

B. Artykuły

1. GRYGIEL Aniela. TCL w Kolniczkach // Wiad. Lokal. Nowe Miasto. – 1993, nr 5, s. 12
2. KRYGIER Romuald: Tradycje szamotulskiego bibliotekarstwa // Głos Ziemi Szamot. – 1991, nr 10, s. 5
3. WALENTYNOWICZ Maria. Towarzystwa czytelnicze: z dziejów organizacji czytelnictwa w Polsce // Prz. Bibliot. – 1962, T. 30
4. PIETRZAK Jerzy. Ks. Karol Milik (1892–1976): odnowiciel Towarzystwa Czytelni Ludowych // Życie i Myśl. – 1987, nr 9/10, s. 124–142, il.
5. WRÓBLEWSKI Jan. Ocalale książki z bibliotek Towarzystwa Czytelni Ludowych na Warmii i Mazurach // Kom. Mazur.-Warm. – 1992, nr 3/4, s. 351–360, il.

Urszula Bzdawka

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

STEFAN STULIGROSZ I JEGO CHÓR

OSIEMDZIESIĄTA ROCZNICA URODZIN I SZEŚĆDZIESIĄTA ROCZNICA PRACY ARTYSTYCZNEJ

Stefan Stuligrosz to znany dyrygent, kompozytor, wychowawca i nauczyciel. Jako dyrygent chóru „Poznańskie Słowiki”, utworzonego w październiku 1945 roku, osiągnął największą popularność. Trudno przecenić rolę jaką odgrywał i nadal odgrywa Chór Chłopięcy i Męski Państwowej Filharmonii w Poznaniu, tak brzmi pełna nazwa chóru, wraz ze swym dyrygentem w krzewieniu polskiej kultury narodowej poza granicami kraju. Przypisywana mu często pozy-

cja jednego z najskuteczniejszych ambasadorów Polski nie jest przesadzona. Chór Stuligrosza, tak jest potocznie nazywany, będąc zespołem amatorskim jest niewątpliwie chórem na światowym poziomie.

Wypracowane w ciągu sześćdziesięciu lat pracy formy i metody dają nadzwyczajne, charakterystyczne tylko dla tego zespołu brzmienie. Repertuar chóru obejmuje zarówno małe jak i duże formy muzyczne, świeckie i religijne. Specjalnością zespołu jest wykonawstwo muzyki renesansowej a'cappella oraz dzieł epoki baroku. Z równą finezją zespół wykonuje pieśni ludowe jak i wielkie formy oratoryjne z towarzyszeniem orkiestry i solistów, czy cykle mszalne. Jednakże głównym motywem działania „Poznańskich Słowików” jest kultywowanie utworów dawnej muzyki polskich i obcych kompozytorów. Chór prowadzi ożywioną działalność koncertową występując kilkadziesiąt razy w roku w kraju i zagranicą, propagując kulturę polską prawie we wszystkich krajach Europy, a także w USA, Kanadzie, Japonii, Korei. Koncertował m.in. w siedzibie ONZ w Nowym Jorku, w Białym Domu w Waszyngtonie, w Watykanie przed papieżem Pawłem VI i Janem Pawłem II – wielokrotnie. Śpiew chóru utrwalono na wielu płytach (LP, CD), taśmach magnetofonowych, radiowych oraz w wielu audycjach telewizyjnych zrealizowanych w kraju i zagranicą.

Spory jest też kompozytorski dorobek Stefana Stuligrosza. Są to głównie utwory sakralne z uwzględnieniem liturgicznych potrzeb Kościoła Katolickiego w Polsce.

Swoje talenty pedagogiczne i wychowawcze wykorzystuje przede wszystkim dla kształtowania osobowości wychowanków wpajając im najwyższe wartości jak: samodzielność, odpowiedzialność, posłuszeństwo, szacunek do człowieka i ojczyzny, do jej muzycznego dorobku. Ponad dwutysięczna rzesza podopiecznych, którzy przewinęli się przez zespół, uzyskała w okresie swojej działalności w chórze, nie tylko wiedzę muzyczną i doskonale umiejętności wokalne, ale również szeroko rozumiane wychowanie oparte na trwałych wartościach wiary katolickiej, silnych związkach rodzinnych i przyjacielskich. Te najwyższej cenione przez siebie wartości Profesor stara się przekazać swoim chłopcom. Jest dla swych wychowanków niekwestionowanym wzorem i autorytetem. Tymi samymi wartościami kierował się w okresie trzydziestoletniej pracy dydaktyczno-wychowawczej na Akademii Muzycznej w Poznaniu, wychowując i pomagając w rozwinięciu kariery wielu młodym, zdolnym muzykom. Przez piętnaście lat był rektorem tej uczelni muzycznej. Znany z otwartości i wrażliwości na potrzeby innych Profesor Stuligrosz często uczestniczy razem ze swoim chórem w imprezach charytatywnych, szczególnie na rzecz Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio”.

Stefan Stuligrosz, to czołowa postać naszego miasta, znany, ceniony, szanowany współtworzy pozytywny obraz Poznania, miasta z wysoko rozwiniętą

kulturą muzyczną. Społeczeństwo rewanżuje się Mistrzowi zawsze licznym udziałem w koncertach, a coroczne „Słowicze kolędowanie” łączące wspaniałe wykonanie polskich kolęd z uroczą gawędą jest oczekiwane przez wielu stałych bywalców sali Filharmonii Poznańskiej. Dowodem uznania są również liczne przyznawane nagrody i szaczone wyróżnienia: w 1992 r. tytuł Honorowego Obywatela Miasta Poznania, w 1995 roku doktorat honoris causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wreszcie, przyznanie czwartego miejsca w plebiscycie „Głosu Wielkopolskiego” na Wielkopolanina XX wieku. Jako jedyny żyjący laureat znalazł się Stefan Stuligrosz za Cyrylem Ratajskim, Feliksem Nowowiejskim i ks. Piotrem Wawrzyniakiem.

Pośród licznych odznaczeń najbardziej cenny jest zapewne Wielki Krzyż ze Srebrną Gwiazdą Komandorii św. Sylwestra przyznany przez Ojca Świętego, Jana Pawła II, który Jubilat w swoje 80-te urodziny złożył na Jasnej Górze w Częstochowie.

Prezentując sylwetkę Profesora Stefana Stuligrosza i dzieło jego życia jakim są „Poznańskie Słowiki”, chcemy zwrócić uwagę na możliwość tworzenia i pozytywnego działania w każdych warunkach. Stefan Stuligrosz rozpoczynał swoją działalność artystyczną w Chórze Archikatedralnym w okresie II wojny światowej, przez czterdzieści lat prowadził swój chór w warunkach jakie stwarzała Polska Ludowa, by wreszcie odnaleźć się również w ostatnim dziesięcioleciu. Proponowana bibliografia obejmuje opracowania zwarte i artykuły prasowe. Pominięto szereg recenzji koncentrując się głównie na rozmowach, wywiadach i wypowiedziach Jubilata. Ważnym uzupełnieniem jest bogata dyskografia „Poznańskich Słowików” opracowana przez Marka Pawlaka i Michała Sturzbachera.

a. Pozycje zwarte

1. CHÓR Chłopięcy i Męski Państwowej Filharmonii w Poznaniu. – Poznań : Wydaw. Artyst.-Graficzne RSW „Prasa”, 1971, 64 s. il. – Wydział Kultury Prezydium Rady Narodowej m. Poznania. Biblioteka Kroniki Miasta Poznania nr 34.
2. CHÓR Chłopięcy i Męski Państwowej Filharmonii w Poznaniu. – Poznań : Państwowa Filharmonia w Poznaniu, 1976. – [10] k., il.
3. CHÓR Chłopięcy i Męski przy Państwowej Filharmonii w Poznaniu 1945–1955. – Poznań : [b.w.], 1955. – 64 s.: il.
4. GRZYBOWSKA J.

Efekty wychowawcze zespołu chóralnego Stefana Stuligrosza w opinii rodziców: praca magisterska. – Poznań : UAM, 1989.

5. KARASZKIEWICZ Norbert
Chór Chłopięcy i Męski Państwowej Filharmonii w Poznaniu. – Poznań : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1963. – 50 s.: il., portr.
6. LINKE Wiesława
Stefan Stuligrosz jako artysta i działacz kulturalny: praca magisterska. – Poznań : UAM, 1999
7. MARCINIAK L.
Metody i formy pracy prof. Stefana Stuligrosza z chórem chłopięcym i męskim Państwowej Filharmonii w Poznaniu: praca magisterska. – Poznań : Akademia Muzyczna, 1984
8. POZNAŃSKI bedeker kulturalny / pod red. Piotra Kępińskiego i Ryszarda Czaporę. – Poznań : Obserwator, 1996. – S. 37–39: Chór Chłopięcy i Męski Państwowej Filharmonii w Poznaniu
9. STEPHANUS Stuligrosz – doctor honoris causa Universitatis Studiorum Mickiewiczianae Posnaniensis: 2 X 1995 / red. Andrzej Pietrzak. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1996. – 20 s.: faks., fot., portr. – (Doktorzy Honoris Causa; nr 27)
10. STULIGROSZ Stefan
Droga do śpiewania [wspomnienia z roku 1945] // W: Pierwsze lata. – Poznań : 1980. – s. 242–269, il.
11. STULIGROSZ Stefan
Piórkiem słowika: o najbliższych, Poznaniu, muzyce i drogowskich życia. – Poznań : Media Rodzina, 1995. – 298 s.
Wspomnienia dot. m.in. życia muzycznego Poznania.
12. STULIGROSZ Stefan
Pasje życia: ze Stefanem Stuligroszem rozmawia Wiesław Kot. – Poznań : „Fundacja Chóru Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”, 2000. – 216 s., fot.
13. STULIGROSZ Stefan
Telefon z Watykanu. – Poznań : Fundacja Chóru Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”, 1994. – 56 s.: tabl., fot. kolor.
14. [TRZYDZIEŚCI] 30 lat pracy artystycznej Stefana Stuligrosza, założyciela i kierownika artystycznego Chóru Chłopięcego i Męskiego PFP [Państwowej Filharmonii w Poznaniu. Program koncertu jubileuszowego]. Red. Alojzy Andrzej Łuczak. – Poznań : PFP, 1970. – [64] s., il.

b. Artykuły

1. (bk). „Słowiki” wzlecają na szczyty // G a z . P o z n . – 1995, nr 193, s. 3
2. BŁAŻEWICZ Olgierd. Druh profesor, hipnotyzer // Wiad. Kult. – 1995, nr 43, s. 15

3. BRÓZDA Jolanta. Najgorzej ma pierwszy rząd: sześciuset byłych i obecnych „Poznańskich Słowików” świętuje od wczoraj potrójny jubileusz chóru i jego szefa – Profesora Stefana Stuligrosza // *Gaz. Wielkop.* – 2000, nr 211, s. 1, 10–11
4. BUBNICKI Rafał. Owacja dla Stuligrosza, XXX Vratislavia Cantas // *Rzeczpospolita.* – 1995, nr 214, s. 28
5. CHYLEWSKI Andrzej. Bogu i ludziom: „Laudate Dominum” na osiemdziesiąte urodziny Stefana Stuligrosza // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 212, s. 3
6. CHYLEWSKI Andrzej. Renesans i refleksja // *Głos Wielkop.* – 1990, nr 242, s. 4
7. DERWICH Małgorzata. Blisko 600 „Słowików” zleciało się do Poznania: zlot i koncerty z okazji jubileuszu prof. Stefana Stuligrosza // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 212, dod. Express s. 1, 8–9
8. DERWICH Małgorzata. Ma słabość do ludzi // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 239, dod. Powiaty s. 8
9. DOMAŃSKI Władysław. 45 lat pracy artystycznej prof. Stefana Stuligrosza // *Il. Kur. Pol.* – 1984, nr 278, s. 6
10. DOMAŃSKI Władysław. Wieloraka jest służba muzyce // *Przew. Katol.* – 1980, nr 10, s. 4–6, il.
11. DOMAŃSKI Władysław. Zagraniczne sukcesy poznańskich „Słowików” // *Il. Kur. Pol.* – 1983, nr 140, s. 6
12. DOROŻAŁA Teresa. Holdy dla Arcystowika: aula UAM: potrójny jubileusz Stefana Stuligrosza i „Poznańskich Słowików” // *Gaz. Wielkop.* – 2000, nr 217, s. 6
13. (eka). Zarejestrowano Stowarzyszenie Poznańskie Słowiki // *Expr. Pozn.* – 1990, nr 235, s. 5
14. EM. Piękny wieczór z kołędami // *Gaz. Pozn.* – 1996, nr 8, s. 10, fot.
15. IDZIKOWSKI Jerzy. Złoty jubileusz Stuligrosza // *Życie Śpiew.* – 1970, nr 7/8, s. 19
16. JANKOWSKI Bogdan M. Dwaj rektorzy [H.M. Górecki i S. Stuligrosz] // *Kult. i Życie.* – 1976, nr 9, s. 24–25
17. KAISER Andrzej. Stowarzyszenie miłośników chóralistyki // *Dzisiaj.* – 1990, nr 243, s. 3
Stowarzyszenie Przyjaciół i Miłośników Chóru „Poznańskie Słowiki” w Poznaniu.
18. KISER Wiesław. „Gethsemane” // *Gaz. Pozn.* – 1984, nr 135, s. 3
19. KISER Wiesław. Okazja dla purytanów // *Gaz. Pozn.* – 1983, nr 217, s. 1, 2

20. KKD. „Poznańskie Słowiki” koncertują w Pile // Tyg. Piłski. – 2000, nr 6, s. 17
21. KUSZTELSKI Błażej. Potęgą brzmienia zachwyca // Gaz. Pozn. – 1984, nr 279, s. 5, il.
22. ŁUCZAK Alojzy A. Dom Stefana Stuligrosza // Kultura. – 1990, nr 9, s. 5, 8, il.
23. MĄDROWSKA-HAJDROWSKA Hanna. Maestro // Poznaniak. – 1999, nr 42, s. 28–29
24. MŁODZIEJOWSKI Witold. Ruchome święto // Gaz. Pozn. – 1989, nr 113, s. 4
Występy Chóru Chłopięcego i Męskiego Filharmonii Poznańskiej w Paryżu.
25. MŁODZIEJOWSKI Witold. Lipsk i Drezno czekają na „Poznańskie Słowiki”. – Koncert u wielkiego Kantora // Gaz. Pozn. – 1984, nr 165, s. 3, il.; nr 179, s. 3, il.
26. MŁYNDARZ Kazimierz. „Śpiewać będę do kresu samego...” // Zesz. Muz. Pro Sinf. II St. – 1979/80, nr 5, s. 322–333
27. NENTWIG Wojciech. Pierwszy Słowik Rzeczypospolitej: Profesora Stuligrosza osiemdziesiąte urodziny // Głos Wielkop. – 2000, nr 199, s. 5
28. ORLIK Tadeusz. Stefan Stuligrosz // Kron. M. Pozn. – 1959, nr 3, s. 71–93, il.
Biografia Stefana Stuligrosza.
29. (pik). Słowiczy jubileusz // Głos Wielkop. – 2000, nr 220, dod. Teleimpuls nr 8, s. 6
30. (pol). Ta fundacja startuje z wysokiego pułapu // Kurier Codz. – 1990, nr 11, s. 1, fot.
Fundacja „Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki” w Poznaniu.
31. POŁCZYŃSKI Romuald. „Mówić o Stuligroszu – oznacza mówić rzeczy oczywiste...” // Expr. Pozn. – 1984, nr 232, s. 1, 5, il.
32. (rp). „Słowiki” nareszcie w domu // Expr. Pozn. – 1983, nr 113, s. 4
33. (rp). Finał słowiczych jubileuszy // Expr. Pozn. – 1996, nr 116, s. 3
34. (rp). Pół wieku pracy ze „Słowikami” profesora Stuligrosza // Expr. Pozn. – 1989, nr 235, s. 1, 6
35. sdr. Urodzinowy list od premiera // Głos Wielkop. – 2000, nr 204, dod. Głos Tow. s. 1
36. SIERPIŃSKI Zdzisław. Dwaj rektorzy: impresje spoza pięciolinii // Życie Warsz. – 1976, nr 174, s. 7
37. SIERPIŃSKI Zdzisław. Druh Stefan // Życie Warsz. – 1980, nr 51, s. 7
Jubileusz 40-lecia pracy artystycznej.

38. STULIGROSZ Stefan. Chór to nie organy / rozm. przepr. Maria Kulesza // Kur. Pol. – 1983, nr 220, s. 3
39. STULIGROSZ Stefan. Członkowie honorowi Pro Sinfoniki (1) / rozm. Wojciech Jamrozik // Zesz. Muz. Pro Sinf. II St. – 1975/76, nr 1, s. 34–44
40. STULIGROSZ Stefan. Do mych drogich przyjaciół z „Pro Sinfoniki” list otwarty // Zesz. Muz. Pro Sinf. II St. – 1979/80, nr 6, s. 346–354
41. STULIGROSZ Stefan. Droga do śpiewania // Tydzień. – 1980, nr 5, s. 10–11; nr 6, s. 10–11; nr 7, s. 10–11
42. STULIGROSZ Stefan. Dyrygent i wychowawca / rozm. Michał Maciołka // Przew. Katol. – 1978, nr 47, s. 4–5, il.
43. STULIGROSZ Stefan. 25-lecie pracy artystycznej Stefana Stuligrosza / rozm. przepr. Bogdan Ciszewski // Ruch Muz. – 1965, nr 4, s. 4, il.
44. STULIGROSZ Stefan. I twórca i kontynuator / rozm. Olgierd Błażewicz // Nurt. – 1985, nr 1, s. 41–43, il.
45. STULIGROSZ Stefan. Kocham muzykę i ludzi. – Muzyka potrzebą serca / rozm. Wojciech Nentwig // Głos Wielkop. – 1984, nr 95, s. 5, 10; nr 277, s. 1, 3
46. STULIGROSZ Stefan. Kochają mnie i boją się równocześnie / rozm. przepr. Janusz Śwignier // Kult. w Kraju. – 1990, nr 1423, s. 3, 4
47. STULIGROSZ Stefan. Kolędy, słowiki i prof. Stuligrosz / rozm. przepr. Romuald Polczyński // Expr. Pozn. – 1990, nr 249, s. 3, fot.
48. STULIGROSZ Stefan. Kolędować Polsce... / rozm. Liliana Olchówek // Prz. Tyg. – 1993, nr 51/52, s. 9–10, il.
49. STULIGROSZ Stefan. „Kto usłyszał ten chór, musi poczuć się szlachetniejszy” / rozm. Wojciech Nentwig // Życie Warsz. – 1984, nr 298, s. 9
50. STULIGROSZ Stefan. Losami człowieka kieruje Bóg / rozm. Jadwiga Knie-Górna // Przew. Katol. – 2000, nr 8, s. 14–15
51. STULIGROSZ Stefan. Mecenasa: rozmowa z Jego Magnificencją prof. ... rektorem PWSM w Poznaniu / rozm. Ewa Kofin // Odra. – 1973, nr 11, s. 75–78, il.
52. STULIGROSZ Stefan. Mieć własne oblicze / rozm. Krzysztof Kolka // Tyg. Pil. – 1984, nr 49, s. 6, 7, il.
53. STULIGROSZ Stefan. Okupacyjne wspomnienia // Zesz. Muz. Pro Sinf. II St. – 1974/75, nr 9, s. 543–568
54. STULIGROSZ Stefan. „Poznańskie Słowiki” – wczoraj i dziś / rozm. przepr. Tomasz Mańkowski // Wprost. – 1983, nr 5, s. 23–25, il.
55. STULIGROSZ Stefan. Profesor Stefan Stuligrosz / rozm. Grażyna Filiplik // ITD. – 1973, nr 28, s. 18–19, il.

56. STULIGROSZ Stefan. Promieniująca siła śpiewania: rozmowa z prof. Stefanem Stuligroszem / rozm. przepr. Wojciech Nentwig // *IKS.* – 2000, nr 9, s. 20–21
57. STULIGROSZ Stefan. Rozmowa z jubilatą / rozm. Witalis Dorożala // *Życie Śpiew.* – 1965, nr 6, s. 7–9
58. STULIGROSZ Stefan. Satysfakcja / rozm. przepr. (próba) // *IKS.* – 1990, nr 1, s. 9
59. STULIGROSZ Stefan. Satysfakcja / rozm. Wojciech Nentwig // *Głos Wielkop.* – 1989, nr 280, s. 5, fot.
60. STULIGROSZ Stefan. Spotkanie z Japonią // *Nurt.* – 1970, nr 2, s. 17–23; nr 3, s. 10–17
Wspomnienia z występu chóru w Japonii.
61. STULIGROSZ Stefan. Ze... o Poznaniu, kresach i Europie / rozm. Stanisław Słopień // *Prz. Wielkop.* – 1991, nr 1/2, s. 23–28, il.
62. STULIGROSZ Stefan. [Wywiad] / rozm. przepr. Lech Kadlec // *Synkopa.* – 1975, nr 43, s. 14
63. STULIGROSZ Stefan. [Wywiad] / rozm. Józef Kański // *Ruch Muz.* – 1978, nr 9, s. 8, il.
64. STULIGROSZ Stefan. [Wywiad] / rozm. przepr. Andrzej Saturna // *Nurt.* – 1966, nr 4, s. 58–60, il.
65. STULIGROSZ Stefan. [Wywiad z laureatem nagrody państwowej I stopnia] / rozm. przepr. Teodor Śmietowski // *Życie i Myśl.* – 1997, nr 1, s. 3–4, il.
66. SZOPKÓWNA Teresa. „Chór Stuligrosza – Poznańskie Słowiki”: nowa fundacja // *Dzisiaj.* – 1990, nr 209, s. 2, fot.
67. (w). Złoty jubileusz S. Stuligrosza i „Poznańskich Słowików” // *Gaz. Pozn.* – 1989, nr 281, s. 1, 2
Koncert w Poznaniu.
68. ŚMIĘŁOWSKI Teodor. Dyrygent i jego chłopcy // *Nowy Świat.* – 1955, nr 8, s. 1
69. ŚMIĘŁOWSKI Teodor. Profesor Stefan Stuligrosz – doktor honoris causa UAM // *Życie Muz.* – 1996, nr 5/6, s. 11, il.
70. (w). Nawet marszałek parlamentu bił brawo „Poznańskim Słowikom”. – Zostało już siedem koncertów... // *Gaz. Pozn.* – 1983, nr 114, s. 3; nr 123, s. 1, 2
71. (wig). Zachodnioeuropejskie tournée „Poznańskich Słowików”. – Europejskie uznanie dla poznańskich filharmoników. – Hymn i wiersz na cześć „Poznańskich Słowików” w prezencie od belgijskiej publiczności // *Głos Wielkop.* – 1983, nr 75, s. 4; nr 89, s. 6; nr 113, s. 2

Marek Pawlak
Michał Sturzbecher

CHÓR STULIGROSZA NA PŁYTACH I KASSETACH

PŁYTY ANALOGOWE

Płyty wydane w Polsce

a. „Polskie Nagrania”

- N 0374 – „Utwory dawnych mistrzów” – Anonymus, A. Lotti, G.P. da Palestrina (razem 4 utwory)
- L 0094 – „Utwory dawnych mistrzów” – Orlando di Lasso, A. Lotti, A. Scarlatti, G.P. da Palestrina (razem 8 utworów) – 1956
- L 0111 – „Mistrzowie Polskiego Odrodzenia” – Anonymus, Wacław z Szamotuł, Marcin Leopolita, Tomasz Szadek, Mikołaj Gomółka, Cyprjan Bazylik (razem 8 utworów) – 1953
- L 0112 – „Mistrzowie Polskiego Odrodzenia” – Mikołaj Zieleński – Magnificat – 1953
- SX 0164 – „Poznańskie Słowiki śpiewają” – Anonymus, M. Gomółka, M. Zieleński, Antonio Caldara, W.A. Mozart, S. Moniuszko, F. Chopin, I.J. Paderewski, K. Sikorski, J. Krenz, S. Wiechowicz (razem 14 utworów) – 1962
- SX 0209 – „Hej kolęda, kolęda” – 12 kolęd polskich, Chór Chłopięcy z orkiestrą, soliści: M. Filipowski, W. Grottel, W. Zakrzewski – 1963
- XL 0234 – „Musica Antiqua Poloniae” – Mikołaj Gomółka – Melodie na psalterz polski (22 psalmy: 1, 10, 11, 12, 29, 36, 45b, 47, 57, 64, 77, 81, 92, 95, 97, 102, 108, 116, 125, 137, 141, 142b) – 1964
- SXL 1156 – „Kolędy niemieckie” – 15 kolęd w opracowaniu Stefana Stuligrosza – 1974
- SX 3037 – „Laudate Dominum Omnes Gentes” – A. Stradella, W.A. Mozart, J.S. Bach / Ch. Gounod, C. Franck, G. Faure, G.F. Haendel (9 utworów – solista: Ryszard Karczykowski) – 1992
- SX 979 – 15 pieśni Stanisława Moniuszki – 1973
- L 7 – „Kolędy polskie”, w opracowaniu J. Maklakiewicza i F. Nowowiejskiego – 1954/60

b. „Veriton”

- V 109 – „Dawna muzyka polska” – G.G. Gorczycki, M. Różycki, S. Szarzyński (razem 4 utwory)

- V 235 – „Kolędy polskie” – 6 kolęd – 1963
V 336 – „Kolędy staropolskie” – 4 kolędy
V 337 – „Kolędy staropolskie” – 4 kolędy
V 338 – „Kolędy staropolskie” – 4 kolędy
V 503 – „Msze gregoriańskie” – VIII. De Angelis. IX. Cum Jubilo (tylko chór męski)
SXV 706 – „Polskie pieśni religijne 966–1966 – Bogurodzica” (Chór Stuligrosza) oraz inni wykonawcy
SXV 717 – „Kolędziołki góralskie” – 15 kolęd
SXV 718 – „Missae Gregorianae” – I. Lux et orgio. VIII. De Angelis. IX. Cum Jubilo. XI. Orbis Factor (tylko chór męski)
SXV 722 – „Ave Maria” w muzyce – Chór Stuligrosza (4 utwory) oraz inni wykonawcy – 1980
SXV 744 – „Kołysanki kolędowe” – Chór Stuligrosza (3 kołysanki) oraz inni wykonawcy
SXV 791 – „Adeste fideles” – 15 kolęd różnych narodów – 1976
SXV 797 – „Veni Creator” – Chór Męski (2 utwory) oraz inni wykonawcy
SXV 798 – „Polskie pieśni eucharystyczne” – 13 pieśni na chór chłopięcy i chłopięco-męski
SXV 807 – „Antiquae Poloniae Opera Musica” – Wacław z Szamotuł – Opera omnia (10 utworów)
SXV 821 / SXV 822 – „Missa Pro Pace” (2 LP) – Feliks Nowowiejski – Missa Pro Pace
SXV 829 – „Kolędy polskie” – 13 kolęd (solistka: Teresa Żylis-Gara)
SXV 837 / SXV 841 – „In honorem beatissimi Patris” – dwa utwory (W. Gieburowski, Wacław z Szamotuł)
SXV 844 – „Kolędy polskie”, Poznańskie Słowiki, Eleni – 1986
SXV 868 – Kolędy kompozytorów polskich (2 cz.), kolędy m.in. Romana Maciejewskiego – 1983

Płyty wydane za granicą

a. Japonia

COLUMBIA JX-17 – 12 utworów: S. Moniuszko, F. Chopin, T. Sygietyński, A. Scarlatti, Orlando di Lasso, G. Deak-Bardos – 1962

b. Niemcy

XENOPHON 5031/5032 (2 LP) – G.F. Haendel – „Der Messias” (nagranie z koncertu – Göttinger Haendeltestspielen, wykonawcy: Chór Stu-

ligrosza, Der Knabenchor, Orkiestra Kameralna z Pforzheim, G. Weisse – dyrygent, soliści: E. Petrescu, H. Schwarz, K. Equiluz

EMI ELEKTROLA F-668. 856 – „Weinachten mit Danuta Paziukówna”, 11 kolęd polskich i 3 kolędy niemieckie (solistka: Danuta Paziukówna) – 1983

MAUS MEDIA FSC 1283 – „Stuligrosz Chor – Live”, 12 kolęd różnych narodów – 1983

APERTO-86025 – „O Gloriosa Domina” – Anonymus, Wacław z Szamotuł, Marcin Leopolita, Mikołaj Gomółka, Mikołaj Zieleński, G.G. Gorczycki, G.P. da Palestrina, Orlando di Lasso, T.L. da Vittoria (15 utworów a cappella) – 1992

c. Francja

PHILIPS 9101269 PG 210 – „Messe Polonaise en hommage a Jean Paul II i inne utwory Mariana Marciniaka” – 1979

d. Belgia

AZYMUTH AZ 1001 – „The Poznań Nightingales on Tour” – 12 utworów: Wacław z Szamotuł, M. Zieleński, M. Gomółka, G.G. Gorczycki, G.P. da Palestrina, T.L. da Vittoria, G. Deak-Bardos – 1982

AZYMUTH AZ 1016 – GETHSEMANE – Tilo Medek – „Gethsemane” (kantata na sopran: G. Flicińska, tenor: K. Szmyt, chór, orkiestrę i organy) – rejestracja koncertowego wykonania polskiego w Poznaniu 2.06.1984 – 1984

AZYMUTH AZ 1017 – „Songs of Poland” – 13 utworów: Anonymus, Sebastian z Felsztyna, M. Gomółka, M. Leopolita, G.G. Gorczycki, F. Nowowiejski, T. Szeligowski, S. Stuligrosz – 1985

AZYMUTH AZMC 1023 – Missa Festiva – msza A.T. Grieczaninowa na chór i organy – 1986

KASETY MAGNETOFONOWE

Kasety wydane w Polsce

a. POLMARK

PK-105 – „Kolędy polskie” – 13 kolęd (solistka: Teresa Żylis-Gara)

PK-144 – „Kolędy” – 12 kolęd polskich

b. Edycja Paulińska

- MEP p56 – „Litanie Ostrobramskie” – Stanisław Moniuszko – Litanie Ostrobramskie (wykonawcy: Chór i Orkiestra PFP, Stefan Stuligrosz – dyrygent, soliści: G. Fliciańska, M. Urbanek, T. Zagórski, M. Wieloch) – 1986
- MEP p89 – „Mesjasz” G.F. Haendel – Mesjasz (wybór 15 chórów) – 1985
- MEP p90 – „Ludu, mój ludu” – J. Maklakiewicz, S. Stuligrosz, J. Surzyński, B. Dembiński (9 pieśni wielkopostnych) oraz Polska msza pasyjna S. Stuligrosza) – 1990

c. Edycja św. Pawła

- MEP 174 – „Polskie pieśni eucharystyczne” – pieśni eucharystyczne w oprac. S. Stuligrosza – 1997

d. Wydane przez Stowarzyszenie Przyjaciół i Miłośników Chóru „Poznańskie Słowiki”

- „Muzyka polskiego baroku” – 4 kompozycje polskiego baroku (G.G. Gorczycki), S.S. Szarzyński, D. Stachowicz), wykonawcy: Orkiestra „Sinfonia Varsovia”, Chór Stuligrosza
- W.A. Mozart – „Msza Koronacyjna C-dur” K.V. 317 – rejestracja koncertu w Poznaniu 27.10.1990
- „Vesperae solennes de confessore” K.V. 339 (wykonawcy: Orkiestra „Sinfonia Varsovia”, Chór Stuligrosza, soliści: M. Cichocka, E. Werka, P. Kusiewicz, M. Wieloch, dyrygent – S. Stuligrosz)
- J. Haydn – „Siedem słów Zbawiciela na krzyżu” – rejestracja koncertu w Poznaniu 24.03.1991 (wykonawcy: Orkiestra „Sinfonia Varsovia”, Chór Stuligrosza, soliści: E. Stengert, E. Werka, L. Marciniak, P. Liszkowski, dyrygent – S. Stuligrosz)
- W.A. Mozart – „Wielka Msza c-moll” K.V. 427 – rejestracja koncertu w Poznaniu 6.10.1991 (wykonawcy: Orkiestra „Poznańska Sinfonietta”, Chór Stuligrosza, soliści: E. Stengert, G. Fliciańska-Panfil, L. Marciniak, M. Wieloch, dyrygent – S. Stuligrosz)
- Kolędy „Poznańskie Słowiki” – 25 kolęd (S. Stuligrosz, J. Maklakiewicz, J. Pasierb-Orland), wykonawcy: Orkiestra „Poznańska Sinfonietta”, Chór Stuligrosza, Agnieszka Gertner – sopran, Andrzej Tatarski – organy, Stefan Stuligrosz – dyrygent
- „Kolędy polskie” – 16 kolęd (J. Maklakiewicz, S. Stuligrosz), wykonawcy: Chór Stuligrosza, A. Gertner – sopran, L. Marciniak – tenor, A. Tatarski – organy, S. Stuligrosz – dyrygent

„Śpiewy liturgiczne” – 12 utworów wykonanych 8.06.1991 w Warszawie podczas uroczystej Mszy św. odprawionej przez Ojca Świętego Jana Pawła II (wykonawcy: Chór Stuligrosza, A. Tatarski – organy)

e. MUSICON

MMC 006 – „Za gwiazdą” – 20 kolęd polskich (J. Maklakiewicz, S. Stuligrosz) wykonawcy: Chór Stuligrosza, soliści: L. Marciniak, J. Haufa, B. Michałowski, R. Nawrocki, organy – A. Tatarski – 1992

MMC U01 – „Tibi laus Domine” 12 utworów (S. Stuligrosz, G.H. Haendel, A. Chłondowski, J. Różycki, G.P. da Palestrina) – nagranie dla upamiętnienia udziału Chóru Stuligrosza w uroczystej Mszy św. beatyfikacyjnej odprawionej przez Jana Pawła II w Watykanie w dniu 18.04.1993 r. – 1993

MMC 008-1 – „Dzisiaj w Betlejem” 10 kolęd polskich (S. Stuligrosz). Chór z towarzyszeniem organów (A. Tatarski), soliści: J. Haufa, P. Friebe, B. Michałowski – 1993

MMC 008-2 – „Bóg się rodzi” 10 kolęd polskich (S. Stuligrosz). Chór z towarzyszeniem organów (A. Tatarski), soliści: J. Haufa, B. Michałowski – 1993

MMC 012 – „Kolędy różnych narodów”, w oprac. S. Stuligrosza – 1994

f. „Polskie Nagrania”

CK 1220 – „Laudate Dominum Omnes Gentes” – 9 utworów (A. Stradella, W.A. Mozart, J.S. Bach / Ch. Gounod, C. Franck, G. Faure, G.F. Haendel), wykonawcy: Chór Stuligrosza, Orkiestra Filharmonii Poznańskiej, Andrzej Tatarski – organy, Ryszard Karczykowski – tenor

Kasety wydane za granicą

a. Niemcy

– staraniem „Freundeskreis des Stuligrosz-Chores” (Kolo Przyjaciół Chóru Stuligrosza)

FSC 1 – „Chor-Konzert 1” – rejestracja koncertu w Bocholt 8.06.1982 (20 utworów chóralnych: Anonymus, J. Gallus, M. Gomółka, M. Leopolda, F. Nowowiejski, T. Szeligowski, G.P. da Palestrina, G. Bouzignac)

FSC 2 – G.F. Haendel – „Der Messias” – rejestracja koncertu w Oberhausen 13.12.1982

- FSC 3 – G.F. Haendel – „Der Messias” (strona A) – rejestracja koncertu w Oberhausen 13.12.1982, (strona B) – rejestracja fragmentów koncertów a cappella w Ratingen 10.12.1982 i Solingen 17.12.1992
- FSC 7 – J.S. Bach – „Weihnachtsoratorium” (I–III) – rejestracja koncertu w Oberhausen 17.12.1981
- FSC 8 – J.S. Bach – „Weihnachtsoratorium” (IV) – rejestracja koncertu w Oberhausen 17.12.1981 (strona A)
G.F. Haendel – „Judas Maccabaeus” (strona B) – rejestracja fragmentów koncertu w Oberhausen-Osterfeld 23.05.1978
- FSC 9/FSC 10 – J. Haydn – „Die Schöpfung” – rejestracja koncertu w Oberhausen 30.11.1983
- FSC 11 – „Chor-Konzert 2” – rejestracja koncertu w Haltern 1.12.1983
(7 utworów chóralnych: H. Schütz, J. Różycki, M. Mielczewski, C. Franck, H. Cuypers oraz 16 kolęd polskich i niemieckich)
- FSC 12 – J.S. Bach – „Magnificat D-dur” – rejestracja koncertu w Oberhausen 7.12.1984 – G.F. Haendel – „Dettinger Te Deum”
- FSC 13/FSC 14 – J.S. Bach – „Johannes-Passion” – rejestracja koncertu w Duisburg-Hamborn 7.03.1986
- FSC 15 – „Chor-Konzert 3” – rejestracja koncertu w Bocholt 12.12.1986
(7 utworów chóralnych M. Leopolita, B. Pękiel, M. Zieliński, F. Mendelssohn-Bartholdy, C. Franck oraz 11 kolęd polskich i niemieckich)
- inni producenci
- D-3030/9 – „Quo vadis” – Feliks Nowowiejski – Quo vadis (rejestracja koncertu w Oberhausen 10.12.1989)

b. Belgia

- AZYMUTH AZMC 1001 – „The Poznań Nightingales on Tour” – 12 utworów dawnych mistrzów (patrz: LPAZYMUTH AZ 1001) – 1982
- AZYMUTH AZMC 1016 – „Gethsemane”, kantata Tilo Medek’a – nagrana na żywo (prawykonanie) – 1984
- AZYMUTH AZMC 1017 – „Songs of Poland” – 13 utworów kompozytorów dawnych i współczesnych (patrz: LP AZYMUTH AZ 1017) – 1985
- AZYMUTH AZMC 1023 – A. Gretchaninoff – „Missa Festiva” – msza A.T. Grieczaninowa na chór i organy (patrz. LP AZYMUTH AZ 1023) – 1984

c. Francja

JADE 1221.68 – „Les Rossignols de Poznan” – 13 utworów a cappella polskiego i włoskiego Renesansu (Sebastian z Felsztyna, Wacław z Szamotuł, M. Leopolda, M. Zieleński, G.P. da Palestrina, G. Croce, L. Monteverdi) – 1992

PLYTY KOMPAKTOWE

Kompakty wydane w Polsce

a. MUSICON

MCD 006 – „Za gwiazdą” – 20 kolęd polskich (J. Maklakiewicz, S. Stuligrosz) w wykonaniu Chóru Stuligrosza z towarzyszeniem organów (A. Tatarski) oraz z udziałem solistów (L. Marciniak, J. Haufa, B. Michałowski, R. Nawrocki) – 1992

MCD 008 – „Bóg się rodzi” – 20 kolęd polskich (S. Stuligrosz) w wykonaniu Chóru Stuligrosza z towarzyszeniem organów (A. Tatarski) oraz z udziałem solistów (P. Friebe, J. Haufa, B. Michałowski) – 1993

MCD 012 – „Kolędy różnych narodów”, kolędy różnych narodów w opracowaniu S. Stuligrosza – 1994

MCD 017 – „Tibi laus Domine”, utwory Haendla, Chlondowskiego, Stuligrosza, Różyckiego – 1996

MCD 025 – „Kolędujemy z Poznańskimi Słowikami”, kolędy polskie unisono – 1997

MCDU 06 – „Msze polskie Stefana Stuligrosza”, 12 mszy gregoriańskich – 2000

MCDU 07 – „Laudate Dominum”, dawna muzyka kompozytorów polskich i europejskich: Wacław z Szamotuł, Gomółka, Zieleński, Vittoria, Palestrina – 2000

b. Polskie Nagrania

PNCD 134 – „Laudate Dominum Omnes Gentes” – 9 utworów, m.in. Stradelli, Mozarta, Bacha, Gounoda, Schuberta, Haendla (patrz LP „Polskie Nagrania” II SX 3037) – 1992

PNCD 268 – „Hej kolęda” – kolędy polskie w opracowaniu na chór chłopięcy z orkiestrą – 1994

c. Edycja św. Pawła

ESP 174 – „Polskie pieśni eucharystyczne” – w opracowaniu S. Stuligrosza
– 1997

d. Polskie Nagrania Editions

ECD 025 – „Kolędy gwiazd polskich” – kolędy polskie z T. Żylis-Gara,
W. Ochmanem i Poznańskimi Słowikami

e. Nicon / Fundacja Chór Stuligrosza

„Witaj gwiazdko...” – kolędy polskie z udziałem T. Żylis-Gara (sopran) –
1999

f. Nicon

„Dziękujemy Ci, Ojcze nasz” – pieśni kompozytorów O.O. Salezjanów:
Chłondowski, Mański – 1999

g. Fundacja Chór Stuligrosza / Radio Merkury

„Słowiczy karnawał” – nagranie na żywo z koncertu w Poznaniu
(14.03.2000) z udziałem Capelli Zamku Rydzynskiego – utwory
karnawałowe – 2000

h. Polski Koncern Naftowy S.A.

„Najpiękniejsze kolędy” – kolędy polskie z udziałem T. Żylis-Gara (sopran),
W. Ochmana (tenor) i Płockiej Orkiestry Symfonicznej – 1999

Kompakty wydane za granicą

a. Niemcy

APERTO 86 406 CD – „Laudate pueri” W.A. Mozart – Missa C-dur KV 317;
W.A. Mozart „Vesperae solennes de confessore” C-dur KV 339
(rejestracja koncertu w Poznaniu 27.10.1990 z udziałem: Orkiestry
„Sinfonia Varsovia”, Chóru Stuligrosza oraz solistów: M. Ci-
chocka, E. Werka, P. Kusiewicz, M. Wieloch) – 1991

APERTO 86 424 CD – „Veni consolator” – 4 kompozycje polskiego baroku
(G.G. Gorczycki, S. Szarzyński, D. Stachowicz), wykonawcy: Or-
kiestra „Sinfonia Varsovia”, Chór Stuligrosza – 1991

- APERTO 86 425 CD – O gloriosa Domina – 15 utworów a cappella (Anonymus, Wacław z Szamotuł, M. Leopolita, M. Gomółka, M. Zieleński, B. Pękiel, G.G. Gorczycki, A. Scarlatti, G. Aichinger, Orlando di Lasso, G.P. da Palestrina, T.L. da Vittoria – 1992
- ARS PRODUCTION CDK 39 – J.S. Bach „Weihnachtsoratorium I-III”, BWV 248 – nagranie na żywo koncertu w Mylau (28.11.1997) – 1997
- DIGITON DIG 218 – J. Haydn „Die sieben letzten Worte des Erlösers am Kreuze” – nagranie na żywo z koncertu w Poznaniu (20.03.1991) – 1995

b. Francja

- JADE 1221.68 – „Les Rossignols de Poznań” – 13 utworów a cappella polskiego i włoskiego Renesansu (Sebastian z Felsztyna, Wacław z Szamotuł, M. Leopolita, M. Zieleński, G.P. da Palestrina, G. Croce, L. Marenzio) – 1992
- JADE C.105 – „Choeurs d'enfants” – różne chóry chłopięce, w tym 2 utwory wykonane przez Poznańskie Słowiki

Andrzej Dudziak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Z POMOCAŃ CZŁOWIEKOWI

Okres szybkich przeobrażeń gospodarczych i społecznych powoduje konieczność przystosowania się ludzi do nowych warunków życia. Jedni radzą sobie doskonale z tempem przemian, są ich twórcami i czerpią korzyści ze swojej działalności, inni, osoby o mniejszej kreatywności, często pozbawione pracy w wyniku transformacji ustrojowej, cierpią niedostatek. Oprócz bezrobotnych w tej grupie znajdują się również ludzie chorzy, starzy, emeryci i renciści, byli więźniowie czy patologiczne rodziny.

Niepokojąca skala ubóstwa w Polsce zrodziła szeroki oddźwięk społeczny. Pomoc osobom będącym w potrzebie niosą instytucje państwowe – w ramach opieki społecznej opłacanej z podatków – oraz fundacje prowadzące szeroką działalność charytatywną w kraju i za granicą, finansowane przez przedsiębiorstwa i osoby prywatne. Każda niepaństwowa forma pomocy opiera się na lu-

dziach dobrej woli pracujących najczęściej jako wolontariusze. W Polsce ich liczbę ocenia się na 2–3 miliony osób.

Prezentowane zestawienie bibliograficzne obejmuje wybór pozycji zwartych i artykułów (1995–2000) mówiących o pomocy drugiemu człowiekowi i jej formach. Całość zebranego materiału podzielono na części. Pierwsza z nich omawia działalność charytatywną, pomoc społeczną i wolontariat, druga porusza problematykę hospicjów i opieki paliatywnej, natomiast ostatnia część dotyczy bezdomności.

A. Działalność charytatywna, opieka społeczna, wolontariat

a. Pozycje zwarte

1. ARCYBISKUPI Komitet Charytatywny we Wrocławiu „Pod czwórka”: praca zbiorowa / red. Zofia Dillenius; opr. Elżbieta Machowczykowa. – Wrocław : [„Klio”], 1997. – 323 s.: il.
2. CHMIELEWSKA Małgorzata, OKOŃSKI Michał
„Wszystko cz uczyniliście...”. – Kraków : „Znak”, 1999. – 207 s.
3. DOBROCZYŃSKI Bartłomiej
Orkiestra Klubu Pomocnych Serc czyli Monolog wodospad Jurka Owsiaaka. – Kraków : „Znak”, 1999. – 374 s.: il.
4. GAWROŃSKI Staś
Ochotnicy miłości bliźniego: przewodnik po wolontariacie. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 1999
5. GAWRYŚ Cezary
Ścieżki ocalenia. – Warszawa: Biblioteka „Więzi”, 1997. – 274 s. – (Biblioteka „Więzi”; t. 99)
6. GETZ Gene A.
Prawdziwy dobrobyt: biblijne zasady dysponowania dobrami materialnymi. – Warszawa : „Słowo i Życie”, 1993. – 187 s.: rys.
7. KAŻMIERCZAK Tomasz, ŁUCZYŃSKA Marta
Wprowadzenie do pomocy społecznej: wybrane zagadnienia. – Katowice : „Interart”, 1996. – 172 s. – (Biblioteka Pracownika Socjalnego)
8. KROMOLICKA Barbara
Wolontariusz w służbie człowiekowi umierającemu: na przykładzie Szczecińskiego Hospicjum Domowego. – Szczecin : „Pedagogium”, 2000. – 154 s.: il.
9. KULESZA Alina, ŁOPATO Jan
Pomoc społeczna 1980–1982: (literatura polska i obca w wyborze). – Warszawa : GBP i ZS, 1993. – 97 s. – Bibliografia

10. OCHOJSKA Janina, BONOWICZ Wojciech
Niebo to inni: z Janiną Ochojską rozmawia Wojciech Bonowicz. – Kraków : Znak, 2000
11. OPIEKUNCZOŚĆ czy solidarność?: obywatelskie formy współpracy z władzami lokalnymi oraz pomocy społecznej / red. Grażyna Skąpska. – Kraków : F „MCRD”, 1998. – 145 s. – (Zeszyty: z. 31)
12. POMOC społeczna w gminach i powiatach: poradnik / red. Agata Galuszka. – Kraków : Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej, 1999. – 163 s.
13. PRACOWNICY socjalni i wolontariusze a możliwości reformy pomocy społecznej / red. Krystyna Marzec-Holka. – Bydgoszcz : Wydaw. WSP, 1998. – 388 s.
14. PRZYGODA Wiesław
Funkcja charytatywna Kościoła po Soborze Watykańskim II. – Lublin : „Migg”, 1998. – 271 s. – (Teologia Praktyczna; 3)
15. RADWAN-PRAGŁOWSKI Janusz, FRYSZTACKI Krzysztof
Społeczne dzieje pomocy człowiekowi – od filantropii greckiej do pracy socjalnej. – Warszawa : „Interart”, 1996. – 293 s. – (Biblioteka Pracownika Socjalnego)
16. SZMAGALSKI Jerzy, KULESZYŃSKA-DOBREK Joanna
Ofiary katastrof i klęsk żywiołowych. – Warszawa : CRSS, 1996. – 46 s.
17. VIVES Juan Luis
O wspomaganii ubogich albo O niedostatku ludzkim. – Kraków : „Caritas”, 1993. – 98 s.
18. W TROSCE o człowieka / red. Roman Forycki. – Poznań : „Pallotinum”, 1992. – 197 s. – (Powołanie Człowieka; 9)
19. WORONOWSKI Franciszek
Parafia – caritas i jej wpływ na przyszłość cywilizacji. – Łomża : Łomżyńska Kuria Diecezjalna, 1995. – 74 s.
20. WOŹNIAK Zbigniew
Praca socjalna w społeczności miasta Poznania: między ograniczeniami a koniecznością. – Poznań : Agencja Wydawniczo-Poligraficzna „Bajt”, 1996. – 104 s.

b. Artykuły

1. BERBERYUSZ Ewa. Obdarzanie // Rzeczpospolita. – 1997, nr 296, s. 13, 16–17
2. BIELECKA Elżbieta. „Dzieci ulicy” – praca wolontariuszy w środowisku lokalnym // Forum Oświatowe. – 1999, nr 1/2, s. 82–90

3. BOGUSZ Anna. Serce polityka // *Wprost*. – 1999, nr 31, s. 38–39
Działalność filantropijna osób publicznych.
4. BUZEK Ludgarda. Rodzina rodzinie / rozm. przepr. Magdalena Jarco // *Wprost*. – 1999, nr 42, s. 70, 72
5. DORSZ Krystyna. Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka” // *Kron. Wielkop.* – 2000, nr 3, s. 41–48
6. DRYSZEL Andrzej. Dwa miliony dobrych ludzi // *Przegląd*. – 2000, nr 9, s. 8–9
7. FILAS Agnieszka, Szczęsny Jacek. Misjonarze // *Wprost*. – 1998, nr 1, s. 53–55
Działacze społeczni w Polsce.
8. GAWRYŚ Filip. Na marginesie życia: działalność charytatywna organizacji katolickich // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 233, s. 3
9. GIEREŁO Katarzyna. Zalew pomocy: rock dla powodziarzy // *Wprost*. – 1997, nr 31, s. 69–71
10. GŁUCHOWSKI Piotr. Obiady u księdza // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 231, dod. s. 24–25
Toruńskie Centrum Caritas.
11. HEARFIELD Ewa. Sklepy charytatywne, czyli jak pomagają Anglicy // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 29, s. 7
12. JARCO Magdalena. Armia społeczna // *Wprost*. – 1999, nr 36, s. 54–57
Działalność organizacji pozarządowych w Polsce.
13. JARCO Magdalena, Klimkowski Marcin. Serce Polski // *Wprost*. – 1999, nr 16, s. 62–64
14. KAMIŃSKI Tadeusz. Parafia wobec problemów społecznych // *Chrześć. w Świecie*. – 1997, nr 2, s. 96–111
15. KARDASZ Joanna. Choć ich okradają nadal pomagają biednym // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 189, dod. Express s. 4
Działalność Wielkopolskiego Banku Żywności.
16. KENNEY William. Caritas – szczególne powołanie // *Chrześć w Świecie*. – 1997, nr 2, s. 79–84
17. KLEWIEC Wojciech. Szlachetny egoizm // *Rzeczpospolita*. – 1998, nr 86, dod. s. VIII
18. KOMOŁOWSKI Longin. Z myślą o najuboższych / rozm. przepr. Alicja Dołowska // *Tyg. Solid.* – 1997, nr 51/52, s. 3
19. KORAL Jarosław. Miłosierdzie podstawową zasadą działalności Caritas // *Chrześć w Świecie*. – 1997, nr 2, s. 85–95
20. KOSTYŁA Joanna. Zawodowi dobroczyńcy // *Wprost*. – 2000, nr 22, s. 74–75

21. KOTAŃSKI Marek. Dobro bez granic / rozm. przepr. Maria Jentys // *Sycyna*. – 1997, nr 14, s. 1, 3–4
O działalności Monaru.
22. KRUSZYŃSKI Zbigniew. Pomóc najbardziej potrzebującym / rozm. przepr. Alicja Dołowska // *Tyg. Solid.* – 1996, nr 44, s. 19
23. KRZAK Monika. Domy matek // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 8, s. 12
24. KUROWSKI Piotr. Pomoc społeczna w krajach OECD i w Polsce // *Pol. Społ.* – 1998, nr 7, s. 6–9
25. ŁUCZAK Marek. Darowane lata // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 7, s. 10
26. MAJCHRZAK Bożena. Każda rodzina otrzyma tyle samo // *Gaz. Pol.* – 1997, nr 45, s. 11
27. MALANOWSKA Irena. Centrum dobrej pomocy // *Opieka Wychow. Ter.* – 1999, nr 1, dod. s. 18–19
Centrum Działalności Charytatywnej na rzecz dzieci i młodzieży.
28. MARCINIAK Piotr, Wygnański Jan Jakub. Pieniądze publiczne, zadania społeczne: organizacje pozarządowe // *Rzeczpospolita*. – 1998, nr 255, s. 18
29. MERING Tomasz. Przytulą, ale nie nauczą kochać // *Nowe Życie Gosp.* – 1998, nr 15, s. 46–47
30. MIKOŁAJE polskie // *Głos Naucz.* – 1997, nr 51, s. 4–5
31. MIZERSKI Sławomir. Pomysł prosty jak agrafka: Bank Żywności SOS // *Polityka*. – 1996, nr 36, s. 24–27
32. NEMECEK Sasha. Strawa dla myśli // *Świat Nauki*. – 1998, nr 10, s. 14–15
Pomoc społeczna w Stanach Zjednoczonych.
33. NOSARZEWSKA Sylwia. Wolontariat w rehabilitacji osób niepełnosprawnych – wielość spojrzeń // *Wychow. na co Dzień*. – 1999, nr 6, s. 30–32
34. NOWAK Joanna. Fundacja SOS // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 1997, nr 10, s. 13–15
35. OCHOJSKA Janina. Daleko od Genewy / oprac. TF, MO // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 31, s. 7
Pomoc Polskiej Akcji Humanitarnej dla Afganistanu.
36. OKOŃSKI Michał. Czas filantropów // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 2, s. 2
37. OKOŃSKI Michał. Siostra Małgorzata na cenzurowanym // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 2, s. 4
38. OKOŃSKI Michał. Przewodnik po wolontariacie // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 1, s. 6

39. OSUCHOWSKI Juliusz. Najdłuższy konwój nowoczesnej Europy // Tyg. Solid. – 2000, nr 25, s. 15
Holenderski humanitarny transport żywności dla Polski w 1981 roku.
40. OWSIANY Ewa. Uścisk Boga żywego: ruch SOS // Tyg. Powsz. – 1996, nr 90, s. 7
41. PIERONEK Tadeusz. Z troską o człowieka // Więż. – 1999, nr 6, s. 45–49
42. PODGÓRSKA Joanna. Bał dobroczyńców // Polityka. – 1996, nr 15, s. 24–26
43. POMPEY Heinrich. Jezus Chrystus mądrością i siłą w posłudze charytatywnej // Chrześc. w Świecie. – 1997, nr 2, s. 54–70
44. SARZYŃSKA Anna. Caritas znaczy miłość // Gaz. Pol. – 1999, nr 1, s. 11
45. SARZYŃSKI Piotr. Serce pod młot // Polityka. – 1997, nr 46, s. 36, 38
Charytatywne aukcje dzieł sztuki.
46. SOBOLEWSKI Tadeusz. Miałam takie szczęście // Gaz. Wybor. – 1998, nr 249, dod. s. 26–28
Janina Ochojska – założycielka fundacji Polska Akcja Humanitarna.
47. STAŃKO Hubert. Pieniądze na życie // Prz. Tyg. – 2000, nr 9, s. 11
Działalność filantropijna osób publicznych.
48. STĘPIEŃ Sylwia. Życ z całym tym złem // Prz. Tyg. – 2000, nr 20, s. 9
49. SUJKA Andrzej. Caritas w Europie w trzecim tysiącleciu // Społeczeństwo. – 1999, nr 3, s. 652–656
Międzynarodowy Kongres w Warszawie.
50. SYGUT-NOWAK Marzena. Serce portfela // Wprost. – 1999, nr 25, dod. s. 40–41
Działalność charytatywna polskich biznesmenów.
51. SZARLIK Anita. Adopcja serca // Wprost. – 1999, nr 40, s. 60–62
Działalność organizacji charytatywnych.
52. SZATUR-JAWORSKA Barbara. Najważniejsza jest wrażliwość / rozm. przepr. Justyna Hofman-Wiśniewska // Prz. Tyg. – 1996, nr 21, dod. s. 11
Pomoc społeczna w Polsce.
53. SZCZEPANIAK Magdalena. Kto pomoże domom pomocy? // Tyg. Solid. – 1999, nr 22, dod. s. 42–43
54. TOMANEK Beata. Rodzina rodzinie // Śląsk. – 1997, nr 9, s. 44–45
Akcja pomocy powodziąom.
55. TOSO Mario. Solidarność i pomocniczość w nauczaniu społecznym Kościoła // Społeczeństwo. – 1998, nr 3, s. 459–499

56. TUMIŁOWICZ Bronisław. Cyrk znaczy serce: artyści dzieciom // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 21, s. 16
57. URBANEK Mariusz. Sercowe chwytły // *Polityka.* – 2000, nr 17, s. 36–38
58. WASZKIELEWICZ Bernadeta. Wielki żywioł // *Rzeczpospolita.* – 1997, nr 171, s. 3
Pomoc humanitarna dla powodzian.
59. WILK Ewa. Trzecia Solidarność // *Polityka.* – 1997, nr 32, s. 15–17
Pomoc dla ofiar powodzi.
60. WOŁOSIUK Leszek. „Dawajcie a będzie wam dane” // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 48, s. 10
Działalność organizacji „Caritas Polska”.
61. WOŹNIAK Agata. Barka odrzuconych // *Prz. Tyg.* – 1999, nr 36, s. 20
Dom wspólnoty Barka dla ludzi odrzuconych przez społeczeństwo.
62. WYGNAŃSKI Jan Jakub. Pozarządowe organizacje pomocy społecznej w woj. warszawskim: raport programu Fiesta III // *Polit. Społ.* – 1998, nr 7, s. 23–28
63. ZIĘBA Maciej. Nie państwo, lecz społeczeństwo opiekuńcze / rozm. przepr. Inka Słodkowska // *Więź.* – 1999, nr 6, s. 111–120
64. ZIĘBA Maciej. Raju na ziemi nie będzie / rozm. przepr. Anna Gruszecka // *W Drodze.* – 1997, nr 2, s. 5–13

B. Hospicja, opieka paliatywna

a. Pozycje zwarte

1. KROMOLICKA Barbara
Wolontariusz w służbie człowiekowi umierającemu: na przykładzie Szczecińskiego Hospicjum Domowego. – Szczecin : „Pedagogicum”, 2000. – 154 s.: il.
2. LEONE Salvino
Śmiertelnie chory. – Kraków : Wydaw. WAM, 2000. – 106 s.
3. PRZED przejściem: rozważania o opiece hospicyjnej / red. Maria D. Śpiwakowska, Roman Szpakowski. – Warszawa : Wydaw. Salezjańskie, 1997. – 126 s.: il.
4. TERMINALNIE chory, hospicjum / red. Anna Wiekłuk. – Kraków : PAU, 1996. – 58 s. – (Prace Komisji Etyki Medycznej; 7)

b. Artykuły

1. BARAN Józef. Włodarz Dąbrowy // *Sycyna*. – 1996, nr 7, s. 5–6
M.in. o budowie hospicjum w Dąbrowie Tarnowskiej.
2. BEDNARZ Iza. Otulić płaszczem // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 177, s. 13
Domowa opieka nad nieuleczalnie chorymi.
3. BORKOWSKI Grzegorz. Realny wymiar // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 9,
s. 4
Hospicjum w Słupsku.
4. BUCZYŃSKI Filip. Czasem spowiednik, czasem przytulanka. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 9, s. 13
5. CYRKLER Waldemar. Bałem się. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 22, s. 16
6. ŁUCZAK Jacek. Traktat o dobrym umieraniu / rozm. przepr. Piotr Kępiński, Grzegorz Luterek // *Czas Kult.* – 1997, nr 2, s. 16–19
Hospicjum „Palium” w Poznaniu.
7. ŁUCZAK Jacek. Trzeba się pożegnać. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 29, s. 13
8. MAŚLIŃSKA Irena. Matka jest Matką: w Kalkucie u Matki Teresy // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 31, s. 8
9. NOWAK Włodzimierz. Pół „budżetu” // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 69,
s. 20–21
Zespół Opieki Paliatywnej w Szczecinie.
10. OWSIANY Ewa. Przyjaciele hospicjum // *Nowe Życie Gosp.* – 1999, nr 12, s. 50–51
11. PETROWA-WASILEWICZ Alina. W ciszy // *Więź*. – 1997, nr 7, s. 60–65
12. TOCHMAN Wojciech. Postawiliśmy pytania. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 40, s. 14
13. TWARDOWSKI Jan. Bóg czasu nie liczy / rozm. przepr. Kasia Dangel, Marysia Dangel. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 40,
s. 13
14. WAŁDOWSKA Katarzyna. Od przytulku do hospicjum // *Więź*. – 1999,
nr 2, s. 50–55
15. WRONA Anna, Chrzanowska Elżbieta, Czosnowski Radosław. Lekarstwo na lęk / rozm. przepr. Agnieszka Traczewska // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 27, dod. s. V
16. ZACZYK Eugeniusz. Z domu śmierci // *Śląsk*. – 1996, nr 4, s. 30–33
Hospicjum w Mysłowicach.
17. ZDUMIEWAJĄCA cisza. – (Po co hospicjum) // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 17, s. 15

18. ŻABCZYŃSKA Ewa. Warszawskie Hospicjum dla Dzieci // Sz k .
S p e c . – 1998, nr 5, s. 363–365

C. Bezdomność

a. Pozycje zwarte

1. BŁAŻEJ Ewa, BARTOSZ Bogna
O doświadczaniu bezdomności. – Warszawa : „Scholar”, 1995. –
87 s. – (Biblioteka Pracownika Socjalnego)
2. DURACZ-WALCZAK Anna, KULESZYŃSKA-DOBREK Joanna, ULIASZ
Tamara
Bezdomni. – Warszawa : CRSS, 1996. – 71 s.: mapy

b. Artykuły

1. BARAN Józef. Wspólnota bezdomnych // S y c y n a . – 1999, nr 2, s. 13–14
Wspólnota św. Brata Alberta w Krakowie.
2. KONARSKA Iwona. Beznadziejnie bezdomni // P r z . T y g . – 1997,
nr 48, s. 6–7
Schroniska dla bezdomnych.
3. KRZAK Monika. Życie bez dachu // T y g . S o l i d . – 1999, nr 44, s. 24
Pomoc dla bezdomnych.
4. KURYŁŁO Grażyna. Przytulisko // G a z . W y b o r . – 2000, nr 81,
s. 22–23
5. KWIECIEŃ Dariusz. Po prostu Jacek // W i ę ź . – 1997, nr 7, s. 43–59
6. MATEJA Anna. Przed mrozem i samotnością // T y g . P o w s z . –
1998, nr 7, s. 5
7. MORAWIECKI Jędrzej. Przetasowanie // T y g . P o w s z . – 1999, nr 7,
s. 5
8. NACHABE Vanessa. Biedni, brudni, bezbronni // T y g . S o l i d . – 1997,
nr 49, s. 14
Działalność Kamilańskiej Misji Pomocy Społecznej dla bezdomnych.
9. PIETKIEWICZ Barbara. Ani straty, ani tży // P o l i t y k a . – 2000, nr 10,
s. 84–85
10. PIOTROWSKI Maciej. Najtańszy lokal w mieście // T y g . S o l i d . –
2000, nr 12, s. 13
Warszawskie jadalnię dla bezdomnych.
11. SIEMBIEDA Maciej. Arka // O d r a . – 1997, nr 7/8, s. 24–27
Schronisko bł. Brata Alberta we Wrocławiu.

12. SOCHA Natasza. Ludzie bezdomni // *Wprost*. – nr 45, s. 56–58
Ośrodki pomocy bezdomnym.
13. SZCZĘŚNY Jacek. Śmiertelny chłód // *Wprost*. – 2000, nr 2, s. 30–31
14. SZULC Anna. Eugeniusz pokutnik // *Polityka*. – 2000, nr 4, s. 80–81
15. WARCHOŁ Grzegorz. Taki numer wyciąć mieszkańcom // *Przegląd*.
– 2000, nr 10, s. 12–13
Wydawanie obiadów dla bezdomnych w Warszawie.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Gustaw Herling-Grudziński
(1919–2000)

Gustaw Herling-Grudziński – ur. 20.05.1919 – zm. 4.07.2000 – prozaik, eseista, krytyk literacki i tłumacz literatury angielskiej, rosyjskiej i włoskiej. Urodził się w Strzelczycach koło Kielc. W czasie nauki w gimnazjum pasjonował się teatrem i literaturą. Zadebiutował jako uczeń reportażem ogłoszonym w warszawskiej „Kuźni Młodych”. W 1936 roku, po zdaniu matury, rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Warszawskim przerwane przez wybuch wojny. Podjął działalność konspiracyjną zakładając organizację PLAN i pismo podziemne „Biuletyn Polski”. Uciekł z Warszawy, przebywał we Lwowie i Grodnie. Z obawy przed Niemcami, próbował nielegalnie przekroczyć granicę ZSRR (1940), został aresztowany i ostatecznie osadzony w łagrze Jercewo. Udało mu się wyrwać stamtąd i z armią Andersa opuścił Związek Radziecki. Przebył szlak bojowy II Korpusu, uczestniczył w walkach o Monte Cassino. W latach 1945–1947 mieszkał w Rzymie pracując jako kierownik literacki pisma „Orzeł Biały”. Wraz z Jerzym Giedroyciem założył i wydał pierwszy numer „Kultury”. Później przeniósł się do Londynu (1947–1952). Tam związał się z „Wiadomościami”, tygodnikiem Władysława Grydzewskiego. Lata 1952–1955 spędził w Monachium, gdzie pracował dla Radia Wolna Europa. Ostatecznie osiadł w Neapolu.

Zasłynął przede wszystkim jako autor „Innego świata”, jednego z pierwszych świadectw literackich o prześladowaniach w sowieckim imperium. Obraz Związku Radzieckiego, niewygodny dla zlewicowanych zachodnich elit intelektualnych, stał się przyczyną długiego pomijania jego pisarstwa, nasiąkniętego żarliwym przekonaniem o konieczności zachowania prawdy i trzymania się wskazań moralnych. W swej twórczości omawiał granice samotności, roztrząsał sytuacje skrajnych wyborów, problemy winy i kary, grzechu i cierpienia.

Jego dorobek oraz postawa życiowa zaowocowały licznymi nagrodami i wyróżnieniami, nie tylko literackimi. M.in. otrzymał doktoraty honorowe UAM w Poznaniu i UMCS w Lublinie, Order Orła Białego i Krzyż *Virtuti Militari* (za bitwę pod Monte Cassino).

Najważniejsze prace to: „Żywi i umarli” (1945), „Inny świat” (1951), „Skrzydła ołtarza” (1960), „Drugie przyjście oraz inne opowiadania i szkice” (1963), „Upiory rewolucji” (1969), „Książę Niezłomny i inne opowiadania” (1981), „Podróż do Burmy. Dziennik” (1983), „Wieża i inne opowiadania” (1988), „Godzina cieni. Szkice” (1991), „Dziennik pisany nocą”.

a. Pozycje zwarte

1. BOLECKI Włodzimierz
Ciemny Staw: trzy szkice do portretu Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. – [B.m.] : Plejada, 1991. – 88 s.
2. DURLIK Elżbieta
Gustaw Herling-Grudziński : zestawienie bibliograficzne. – Kielce : WBP, 1991. – 31 s.
3. ETOS i artyzm: rzecz o Herlingu-Grudzińskim / red. Seweryna Wystlouch, Ryszard Kazimierz Przybylski. – Poznań : „a5”, 1991. – 256 s.
4. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw
Najkrótszy przewodnik po sobie samym. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2000. – 145 s.
5. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw
Podróż do Burmy: dziennik. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1999. – 159 s.: il.
6. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw, BOLECKI Włodzimierz
Rozmowy w Dragomei / oprac. Włodzimierz Bolecki. – Warszawa : „Szpak”, 1997. – 382 s.
7. HERLING-GRUDZIŃSKI i krytycy: antologia tekstów / oprac. Zdzisław Kudelski. – Warszawa : „Press-publica”, 1997. – 448 s.
8. KUDELSKI Zdzisław
Pielgrzym Świętokrzyski: szkice o Herlingu-Grudzińskim. – Lublin : „Fis”, 1991. – 157 s.: il.
9. KUDELSKI Zdzisław
Studia o Herlingu-Grudzińskim: twórczość, recepcja, biografia. – Lublin : TN KUL, 1998. – 532 s.: il. – (Literatura Współczesna – Pisarze i Problemy; 5)
10. O GUSTAWIE Herlingu-Grudzińskim: [cz. III]: w osiemdziesiątą rocznicę urodzin pisarza / red. Jan Paclawski. – Kielce : WSP, 1999. – 286 s.

11. O GUSTAWIE Herlingu-Grudzińskim: materiały z sesji / red. Irena Furnal. – Kielce : WSP IFP, 1995. – 108 s.
12. O GUSTAWIE Herlingu-Grudzińskim: materiały z sesji [naukowej Gustaw Herling-Grudziński – pisarz i dzieło, Kielce 25–27 wrzesień 1991] / red. Irena Furnal, Jan Paclawski. – Kielce : WSP IFP, 1992. – 175 s.: fot., portr.
13. PASZEK Jerzy
Gustaw Herling-Grudziński. – Katowice : „Śląsk”, 1992. – 88 s. – (Sylwetki Pisarzy XX Wieku)
14. PRZYBYLSKI Ryszard Kazimierz
Być i pisać: o prozie Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. – Poznań : „a5”, 1991. – 148 s.
15. SIUDA Maria Małgorzata
Gustaw Herling-Grudziński: bibliografia podmiotowa i przedmiotowa w wyborze. – Kielce : PBW, 1991. – 47 s.

b. Artykuły

1. A.B. Pożegnanie w Neapolu // *Życie*. – 2000, nr 157, s. 8
2. BIZIUK Barbara. Na postumencie // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 40, s. 10
3. BORKOWSKA Grażyna. Czy cud jest możliwy?: o pisarstwie Gustawa Herlinga-Grudzińskiego // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 5, s. 1, 12
4. BORKOWSKA Grażyna. Wyniosła wieża: o Gustawie Herlingu-Grudzińskim na 80-lecie // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 20, s. 1, 8
5. BRODAKCI Krystian. Gorący oddech wielkiej prozy // *Tyg. Solid.* – 1999, nr 43, s. 18–19
6. BRZEZIŃSKA Romana. Pisarz z innego świata // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 156, s. 9
7. BUGAJSKI Leszek. Wśród czasopism // *Twórczość*. – 2000, nr 7, s. 135–137
8. CICHY Michał. Mąż sprawiedliwości // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 156, s. 3–4
9. CZAPLIŃSKI Przemysław. Buszujący w wierze: herezje Herlinga-Grudzińskiego // *Polityka*. – 2000, nr 24, s. 45–47
10. D.K. Odszedł świadek naszego wieku: Gustaw Herling-Grudziński (1919–2000) // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 156, s. A1
11. EBERHARDT Grzegorz. Stał się fakt prasowy, panie Gustawie... // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 20, s. 14
12. FRANASZEK Andrzej. Obręcz: o prozie Gustawa Herlinga-Grudzińskiego // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 42, s. 8–9

13. GRYCZYŃSKI Michał. Gdy zabraknie mędrców... // *Przew. Katol.* – 2000, nr 34, s. 33
14. [GUSTAW Herling-Grudziński] // *Rzeczpospolita.* – 2000, nr 156, s. A6–A8
15. [GUSTAW Herling-Grudziński] // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 29, s. 7–9
16. GUSTAW Herling-Grudziński (1919–2000) // *Życie.* – 2000, nr 156, s. 1, 7–10
17. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Ciężkie życie upadłych aniołów / rozm. przepr. Titi Marrone // *Odra.* – 1997, nr 11, s. 14–17
18. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Drugie Przyjście / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 2, s. 8
19. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Herling o Orwellu // *Forum.* – 1996, nr 42, s. 17
20. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Jałtańskie łożo: rozmowa z ..., pisarzem / rozm. przepr. Jerzy Sławomir Mac // *Wprost.* – 1998, nr 27, s. 19–20
21. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Klucz wrzucony do stawu / rozm. przepr. Elżbieta Sawicka // *Rzeczpospolita.* – 2000, nr 101, s. D3
22. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Linia życia / rozm. przepr. Wiesław Kot // *Wprost.* – 2000, nr 19, s. 104–105
23. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Na pierwszym miejscu prawda / rozm. przepr. Krystian Brodacki // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 21, s. 6–7
24. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Nie rozumiem: ...o epilogu „Innego świata” / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Życie.* – 2000, nr 158, s. 11–12
25. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Nie wieszajcie strzelby na ścianie / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Dialog.* – 2000, nr 6, s. 146–157
26. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Niestety, istnieje fatum... / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Teatr.* – 1997, nr 1, s. 49–56
27. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. O wielkiej ucieczce Tolstoja / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Odra.* – 2000, nr 6, s. 60–67
28. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Ofiarowanie / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 10, s. 8–9
29. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Przegrana wygrana / rozm. przepr. Jerzy Sławomir Mac // *Wprost.* – 1997, nr 36, s. 19–20
30. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Sztuka i piekielny chichot / rozm. przepr. Włodzimierz Bolecki // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 6, s. 8
31. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Tak, taki jestem / rozm. przepr. Anna Bikont, Joanna Szczęsna // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 101, s. 12–17

32. HERLING-GRUDZIŃSKI Gustaw. Znalazłem receptę na szczęście / rozm. przepr. Zbigniew W. Fronczek // Tyg. Solid. – 1994, nr 28, s. 1, 15
33. HORUBAŁA Andrzej. Los Hioba // Życie. – 2000, nr 158, s. 12
34. JARZĘBSKI Jerzy. Całość i Sens: po śmierci Gustawa Herlinga-Grudzińskiego // Tyg. Powsz. – 2000, nr 29, s. 7
35. KALINOWSKA Krystyna. Zbyt długo nieuznawany // Rzeczpospolita. – 2000, nr 157, s. A9
36. KALISZEWSKI Wojciech. Herling-Grudziński – obecność antymanichejczyka // Więź. – 1997, nr 11, s. 73–81
37. KOT Wiesław. Strażnik rozsądku: Gustaw Herling-Grudziński (1919–2000) // Wprost. – 2000, nr 29, s. 106–107
38. KRONIKA życia / oprac. Anna Bikont, Monika Kuzia, Joanna Szczesna // Gaz. Wybor. – 2000, nr 156, s. 7
39. LITWORNIA Andrzej. Literatura a pisarstwo // Arkusz. – 1996, nr 6, s. 8
40. ŁYSIAK Waldemar. Książę Niezłomny // Tyg. Solid. – 2000, nr 28, s. 12–13
41. MASŁOŃ Krzysztof. Odwaga bycia pisarzem // Rzeczpospolita. – 2000, nr 158, s. D1, D3
42. MICHNIK Adam. Śmierć Herlinga // Gaz. Wybor. – 2000, nr 156, s. 1
43. MIŁOSZ Czesław. Cierpienia emigranta: po śmierci Herlinga-Grudzińskiego // Tyg. Powsz. – 2000, nr 30, s. 9
44. NAJDER Zdzisław. O Gustawie Herlingu-Grudzińskim // Tyg. Solid. – 2000, nr 28, s. 12–13
45. NASIŁOWSKA Anna. Autorytet bez przydziału: osiemdziesięciolecie urodzin Gustawa Herlinga-Grudzińskiego // Polityka. – 1999, nr 22, s. 44, 46
46. POLAK z Neapolu: Gustaw Herling-Grudziński ukończył 80 lat // Forum. – 1999, nr 22, s. 16
47. POMIĄN Krzysztof. Jest w nim pewien żar... // Gaz. Wybor. – 2000, nr 156, s. 6
48. RENTERGHEN Marian von. Gustaw Herling pod wulkanem // Odra. – 1999, nr 10, s. 122–123
49. SOKÓŁ Lech. Herlinga-Grudzińskiego opowieść teatralna: uwagi stojącego z boku // Dialog. – 2000, nr 6, s. 158–164
50. STRADA Vittorio. Gustaw Herling-Grudziński 1919–2000 // Forum. – 2000, nr 29, s. 15
51. SZARUGA Leszek. Czarna dziura: o twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego // Znak. – 1997, nr 8, s. 70–83

52. SZOSTKIEWICZ Adam. Gustaw Herling-Grudziński (1919–2000) // *Polityka*. – 2000, nr 29, s. 46
53. ZIELIŃSKI Andrzej. Gustaw Herling-Grudziński i współczesna literatura włoska // *Prz. Hum.* – 1995, nr 2, s. 11–41
54. ŻYSZKIEWICZ Waldemar. Rozmowa pod specjalnym nadzorem // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 22, s. 17

Józef Tischner
(1931–2000)

Józef Tischner – ur. 12.03.1931 – zm. 28.06.2000 – ksiądz, filozof, eseista i publicysta. Urodził się w Starym Sączu. Dzieciństwo i młodość spędził w Łopusznej na Podhalu. Studiował filozofię i teologię na Uniwersytecie Jagiellońskim i w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W 1955 roku przyjął święcenia kapłańskie. Pod kierunkiem Romana Ingardena napisał pracę doktorską o Husserlu (1968). Habilitował się w 1975 roku na podstawie książki „Studia z teorii świadomości”.

Był profesorem Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Wykładał także w PWST w Krakowie i na Uniwersytecie Jagiellońskim. Zajmował się filozofią człowieka i teorią wartości (aksjologią), podjął spór z tomizmem, był współtwórcą tzw. filozofii spotkania. Należał do grona założycieli Instytutu Nauk o Człowieku powołanego w Wiedniu dla ułatwienia kontaktów ludzi Wschodu i Zachodu. Popierał działalność „Solidarności” (1980/1981), został jej kapelanem i zarazem autorem doniosłych homilii, kształtujących oblicze tego masowego ruchu społecznego. Jego poglądy budziły kontrowersje – zachwyty środowisk liberalnych i rezerwy wśród warstw konserwatywnych.

W skład dorobku księdza Tischnera wchodzi m.in.: „Świat ludzkiej nadziei” (1975), „Etyka solidarności” (1981), „Myślenie według wartości” (1982), „Polska jest Ojczyzną” (1985), „Filozofia dramatu” (1990), „Nieszczęsny dar wolności” (1993), „W krainie schorowanej wyobraźni” (1997), „Spór o istnienie człowieka” (1998).

1. BACZYŃSKI Marcin. Książd w księgarni: dlaczego książki Józefa Tischnera stają się bestsellerami // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 18, dod. s. 2
2. BONOWICZ Wojciech. Myślenie według wierności: o rozmowach z ks. Józefem Tischnerem // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 24, s. 11

3. BONOWICZ Wojciech. Nie sobie żyjemy, nie sobie umieramy // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 28, s. 2–3
4. BONOWICZ Wojciech. Od tego jesteście, żeby iść za daleko...: 45. rocznica święceń kapłańskich ks. Józefa Tischnera // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 26, s. 10
5. BORCZAK Małgorzata. Wdzięk dobra // *Nowe Książ.* – 1999, nr 9, s. 60
6. CZARMIŃSKI Bogusław. Rewizjonizm Józefa Tischnera // *Dziś.* – 1997, nr 2, s. 96–99
7. CHRZĄSZCZ Jarosław. Prawdopodobność bez prawdy // *Arcana.* – 1996, nr 1, s. 83–89
Poglądy ontologiczne ks. Józefa Tischnera.
8. GADACZ Tadeusz. Józef Tischner // *Nowe Książ.* – 1998, nr 3, s. 4 okł.
9. GLINKOWSKI Witold P. Ks. Józef Tischner // *Eduk. Filoz.* – Vol. 26 (1998), s. 189–207
10. GLINKOWSKI Witold P. Zaproszenie do współmyślenia: o filozofii ks. Józefa Tischnera // *Więź.* – 1999, nr 10, s. 73–81
11. [Józef Tischner] // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 28
Numer poświęcony ks. Józefowi Tischnerowi.
12. [Józef Tischner] // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 29, s. 11
Wypowiedzi i małe artykuły o ks. Józefie Tischnerze.
13. JÓZEF Tischner 1931–2000 // *Forum.* – 2000, nr 29, s. 15
14. KOŁAKOWSKI Leszek. Żegnaj, Józefie // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 151, s. 22
15. KOT Wiesław. Opoka: ksiądz profesor Józef Tischner (1931–2000) // *Wprost.* – 2000, nr 28, s. 102–103
16. KRZEMIŃSKI Adam. Józef Tischner (1931–2000) // *Polityka.* – 2000, nr 28, s. 15
17. KWAPISZEWSKI Józef
Filozofia ks. Józefa Tischnera jako źródło dialogu. – Słupsk, 1998
18. MICHALSKI Krzysztof. Tischnerowy smak życia // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 17, s. 1, 8
19. MICHALSKI Krzysztof. Twarzą w twarz // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 28, s. 15
20. MICHNIK Adam. TISCHNER Józef, ŻAKOWSKI Jacek
Między Panem a Plebanem. – Kraków: „Znak”, 1995. – 688 s.
21. PRACOWAŁEM nad ludzką nadzieją: kalendarium / oprac. Monika Kucia // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 150, s. 6–7

22. TISCHNER Józef. Goście Starego Teatru: spotkanie piętnaste / rozm. przepr. Stanisław Radwan; oprac. Maryla Zielińska // *Teatr*. – 1995, nr 10, s. 4–8
23. TISCHNER Józef. O potrzebie i pułapkach altruizmu: rozm. przepr. Wiktor Osiatyński // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 29, s. 1, 10
24. TISCHNER Józef. Spór o istnienie człowieka / rozm. przepr. Tadeusz Gadacz // *Nowe Książ.* – 1998, nr 3, s. 6
25. TISCHNER Józef. „Wzdragam się przed teatrem bezmyślnym” / rozm. przepr. Natalia Adaszyńska // *Teatr*. – 2000, nr 9, s. 58–59
26. TISCHNER Józef, ZAŃKO Dorota, GOWIN Jarosław
Przekonać Pana Boga: z ks. Józefem Tischnerem rozmawiają Dorota Zańko i Jarosław Gowin. – Kraków: „Znak”, 1999. – 199 s.
27. TUREK Mieczysław. Tischner – kaznodzieja // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 35, s. 5
28. WĘCŁAWSKI Tomasz. Książd na manowcach czyli ile jest do pomyslenia // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 47, s. 1, 11
29. WOŹNICKI Andrzej. Zdradzeni w biały dzień // *Tyg. Solid.* – 1996, nr 37, s. 6–7, 16–19
Polemika z poglądami ks. Józefa Tischnera nt. etyki solidarności.
30. ŻAKOWSKI Jacek, Michnik Adam. Zmarł ks. Tischner // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 150, s. 1, 3
31. ŻYCIŃSKI Józef. Cierpię, więc kocham // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 28, s. 1, 5

III. MATERIAŁY METODYCZNE

KONKURS DLA BIBLIOTEKARZY NA SCENARIUSZ IMPREZY PROPAGUJĄCEJ KSIĄŻKĘ I CZYTELNICTWO „BIBLIOTEKA 2000”

Konkurs, ogłoszony w marcu br. i adresowany do bibliotekarzy bibliotek publicznych Wielkopolski, pomyślany został jako pewnego rodzaju forum wymiany doświadczeń i pomysłów. Uczestnicy konkursu mogli przysłać do WBPiCAK w Poznaniu zarówno projekty różnych form pracy, jak i scenariusze imprez, zrealizowanych już w bibliotekach (wieczorów literackich, lekcji bibliotecznych, dyskusji, wystaw itp.)

Organizatorzy otrzymali 30 prac, przygotowanych przez 22 uczestniczki.

Uroczyste ogłoszenie wyników odbyło się w dniu 30 czerwca 2000 r.

- I nagrodę przyznano pani **Barbarze Szmajs** z Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu za 2 prace – projekty cykli zabaw edukacyjnych dla dzieci
- II nagrodę otrzymały panie: **Agnieszka Borkiewicz, Justyna Daniel, Danuta Leśniewska i Ewa Misiak** z Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Jarocin za dwustopniowy konkurs gwarowy dla gimnazjalistów.
- III nagrodę zdobyła pani **Henryka Kościelniak** z Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Książ Wlkp. za konspekt lekcji bibliotecznej.

Ponadto przyznano 5 wyróżnień paniom:

- Krystynie Frątczak** (BPMiG Jarocin),
Małgorzacie Grzelak (BPG Strzałkowo),
Alicji Łukarskiej, (BPMiG Grodzisk Wlkp.),
Alicji Skrzypczak, (BPMiG Sęszew),
Mironie Wawrzyniak-Zdziebkowej (BPG Duszniki Wlkp.).

Wszystkie nagrodzone i wyróżnione prace zostaną wydrukowane w *Poradniku Bibliograficzno-Metodycznym*. W bieżącym numerze prezentujemy lekcję biblioteczną Henryki Kościelniak.

Henryka Kościelniak
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy
Książ Wlkp.

DLACZEGO WARTO CZYTAĆ KSIĄŻKI?

Lekcja biblioteczna przeznaczona dla klas I gimnazjum

Cel lekcji.

1. Uświadomienie uczniom wielorakich korzyści, jakie daje obcowanie z książką
2. WYROBIENIE UMIEJĘTNOŚCI DOBORU ODPOWIEDNIEJ KSIĄŻKI W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEBY CZYTELNIKA.

Wskazówki metodyczne

Lekcja przeznaczona jest dla uczniów klas I gimnazjum. Czas jej trwania przewidziany jest na dwie godziny lekcyjne. Można przeprowadzić ją w każdej bibliotece. Aby lekcja nie była monotonna, przygotowałam dwie zabawy związane z książką. Są to: quiz i opowiadanie z ukrytymi tytułami książek dla dzieci i młodzieży. Dla zwycięzców zabaw można ufundować nagrody książkowe lub umówić się z nauczycielem, że najlepsi dostaną oceny bardzo dobre z języka polskiego. Przedstawiony dobór książek jest przykładowy i można go zmieniać w zależności od możliwości biblioteki.

W widocznym miejscu proponuję wywiesić następujący tekst:

....NIE TRZEBA BAĆ SIĘ, ŻE CZASAMI
ZMĘCZY NAS KSIĄŻKA, ALBO ZNUŻY.
BO ONA CHCE POGADAĆ Z NAMI,
NAMÓWIĆ CHCE NAS DO PODRÓŻY,
POCIESZYĆ CHCE, ROZŚMIESZYĆ NIERAZ,
CHCE POŻARTOWAĆ, BAWIĆ, UCZYĆ
I KOLOROWY ŚWIAT OTWIERAĆ
CZARNĄ LITERĄ – CENNYM KLUCZEM...."

Jest to fragment wiersza Hanny Łochockiej „Przyjaciel na całe życie”.

Uczniów dzielimy na czteroosobowe grupki, przygotowując jedno zagadnienie dla zespołu. W czasie lekcji bibliotekarz czuwa nad pracą zespołów udzielając im w razie potrzeby pomocy. Podczas omawiania poszczególnych

zagadnień przez członków zespołów prowadzący ocenia je kolejno. Na końcu podsumowuje całą lekcję.

Tok lekcji.

1. Krótkie przypomnienie sposobu wyszukiwania książek w katalogach i na półkach.
2. Wprowadzenie do tematu lekcji i wyjaśnienie jej przebiegu.
3. Przeprowadzenie quizu dotyczącego słownictwa związanego z książką.
4. Podział uczniów na grupy i rozdanie kartek ćwiczebnych.
5. Samodzielna praca w zespołach.
6. Omówienie wyników pracy poszczególnych grup.
7. Rozdanie uczniom tekstów opowiadania z ukrytymi tytułami, przeprowadzenie konkursu.
8. Podsumowanie lekcji.

Wprowadzenie

(tezy)

Na początku lekcji można przytoczyć cytowany już fragment wiersza H. Łochockiej. Sztuka czytania jest bardzo cenną wartością w życiu człowieka. Niestety, ludzie nie czytają zbyt wiele. Tematem dzisiejszej lekcji jest pokazanie, uzmysłowienie Wam jak różnorodne korzyści płyną z czytania książek. Mamy z nimi kontakt już od wczesnego dzieciństwa, ze szkoły wynosimy nawyk posługiwania się książką jako narzędziem pracy umysłowej. Po zakończeniu prac w grupach nad różnorodnymi książkami, które dla Was przygotowałam, spróbujemy sformułować, jakie korzyści płyną z czytania książek.

Kartki ćwiczebne

Grupa 1

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książki: M. Bramwell „Skąły i skamieniałości” i U. Krüger „Mali ogrodnicy”. Zapisz ich sygnatury.
2. W księgozbiorze popularnonaukowym dla dzieci i młodzieży odszukaj te książki.
3. Przejrzyj je, określ tematykę i powiedz, dla kogo są przeznaczone.
4. W książce „Skąły i skamieniałości” znajdź rozdział pt.: „Ciekawe minerały” i powiedz jak odbywa się płukanie złota.

Grupa II

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książkę H. Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy” i zapisz jej sygnaturę.
2. Odszukaj tę książkę na półce z lekturami szkolnymi.
3. rypomnij sobie jej treść. Znajdź rozdział IX i przeczytaj uważnie.
4. Powiedz, jakie wzory postaw i zachowań reprezentuje bohater tej powieści. Czy chciałbyś być podobny do niego?

Grupa III

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książkę E. Orzeszkowej „Opowiadania”, zapisz jej sygnaturę.
2. Odszukaj tę książkę na półce z lekturami szkolnymi.
3. Znajdź opowiadanie „Dobra pani”, a w nim fragment zaczynający się od słów: „...Była sobie razu jednego w szlacheckiej okolicy jedna młoda, przystojna dziewczyna...”
Przeczytaj go do końca rozdziału.
4. Powiedz, jakie wzory postaw i zachowań reprezentuje pani Ewelina. Czy jest to wzór godny naśladowania?

Grupa IV

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książki B. Krydy „Krajobraz poezji polskiej” i J. Pollakówny „Malarstwo polskie między wojnami 1918–1939”. Zapisz ich sygnatury.
2. Odszukaj książki w dziale z poezją i dramatem i w księgozbiornym podręcznym.
3. W książce „Krajobraz poezji polskiej” znajdź i przeczytaj wiersze: J. Twardowskiego „Do moich uczniów”, Cz. Miłosza „Dar”, J. Słowackiego „Hymn”. Jakie uczucia i refleksje wzbudziła w Tobie lektura tych wierszy?
4. Odszukaj w katalogu książki „Malarstwo polskie między wojnami 1918–1939”, jakie obrazy St.I. Witkiewicza zostały w niej umieszczone, obejrzyj je. Jakich wrażeń dostarczyły Tobie te obrazy?

Grupa V

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książki M. Barniera „Atlas wielkich zagrożeń” i „Starożytny świat. Szkolny przewodnik”. Zapisz ich sygnatury.
2. Odszukaj te książki w księgozbiornym podręcznym.
3. W „Atlasie” znajdź rozdział „Człowiek – gatunek zagrożony?”, przeczytaj go i powiedz, jakie nowe choroby grożą współczesnemu człowiekowi.

4. W książce „Starożytny świat” znajdź rozdziały poświęcone edukacji. Przeczytaj je i powiedz jak przebiegała nauka dzieci w starożytnym Egipcie, Grecji i Rzymie.

Grupa VI

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książki M. Musierowicz „Kłamczucha” i J.R.R. Tolkiena „Hobbit czyli tam i z powrotem”. Zapisz ich sygnatury.
2. Znajdź je w dziale z literaturą dla dzieci i młodzieży.
3. Przeczytaj początek „Kłamczuchy” (2–3 rozdziały) i powiedz, czy przy tej książce można odpocząć i zrelaksować się.
4. Przeczytaj rozdział III „Hobbita” pt.: „Krótki odpoczynek”. Czy przy tej lekturze możesz zapomnieć o codzienności i kłopotach, przenieść się do innego świata?

Grupa VII

1. W katalogu alfabetycznym znajdź książki T. Kołodziejczaka i J. Zielińskiego „Podstawy informatyki dla uczniów szkół średnich” i A. Wilkes „Książka kucharska dla dzieci”. Zapisz ich sygnatury.
2. Książki odszukaj w dziale z literaturą popularnonaukową.
3. W książce „Podstawy informatyki dla uczniów szkół średnich” znajdź rozdział „Internet”, przejrzyj go i powiedz w jaki sposób można podłączyć się do internetu?
4. W spisie treści „Książki kucharskiej dla dzieci” znajdź rozdział „Uczta z pizzą”. Przeczytaj go i powiedz, jak robi się pizzę.
Jakich informacji dostarczają te książki, do czego służą?

Podsumowanie.

Jak widać na przedstawionych przez Was przykładach książka i czytelnictwo realizują różne potrzeby czytelnicze.

- dostarczają informacji o świecie zewnętrznym
- doskonałą umiejętności fachowe
- dostarczają wzorów postaw i zachowań
- pomagają rozwijać zainteresowania (hobby)
- dostarczają rozrywki, pomagają odprężyć się, zapomnieć o codziennych kłopotach
- dostarczają przeżyć estetycznych i wzruszeń

Na zakończenie możemy stwierdzić, że książka jest niekłopotliwym przyjacielem. Jest łatwo dostępna, można z niej korzystać w dowolnym miejscu i czasie. Tempo lektury można dostosować do możliwości swojego umysłu, można zawsze wrócić do ciekawego fragmentu. Kontakt z książką rozwija i bogaci intelektualnie oraz emocjonalnie. Wzbogaca słownictwo czytającego, zaspokaja ciekawość ludzi i świata.

Bibliografia

- Starożytny świat. Szkolny przewodnik, Warszawa 1998
Barnier M.: Atlas wielkich zagrożeń: ekologia, środowisko, przyroda, Warszawa 1995
Bramwell M.: Skąły i skamieniałości, Warszawa 1998
Kołodziejczak T., Zieliński J.: Podstawy informatyki dla uczniów szkół średnich, Warszawa 1997
Krüger U.: Mali ogrodnicy, Warszawa 1993
Kryda B.: Krajobraz poezji polskiej, Warszawa 1986
Musierowicz M.: Kłamczucha, Warszawa NK 1991
Orzeszkowa E.: Opowiadania, Warszawa 1982
Pollakówna J.: Malarstwo polskie między wojnami 1918–1939, Warszawa 1992
Sienkiewicz H.: W pustyni i w puszczy, Warszawa 1981
Tolkien J.R.R.: Hobbit czyli tam i z powrotem, Warszawa 1985
Wilkes A.: Książka kucharska dla dzieci, Warszawa 1997

OPOWIADANIE Z UKRYTYMI TYTUŁAMI KSIĄŻEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

O zgrozo! Mam czarne stopy, a za chwilę nasza dobra pani Anielka będzie sprawdzała czystość. Od miesiąca jesteśmy w bardzo dziwnym miejscu. Jest to jakaś bardzo tajemnicza wyspa. Na wyspie jest też tajemniczy ogród. Rosną w nim kwiatki świętego Franciszka z Asyżu, kwiaty malej ldy i kwiat kalafiora. W ogrodzie pojawia się czasami biały mustang i jakiś obcy. Ten obcy nas bardzo ciekawi, ale gdy tylko kogoś zobaczy, zaraz szybko ucieka. Niestety już niedługo koniec wakacji. Pożegnamy się z panią Anielką, a także z drugim wychowawcą, którym jest pan Tadeusz. Ja nazywam się Zdzisio Dym, ale znany jestem jako szalan z siódmej klasy. Przyjaźnię się tu z Moniką. Monika to prawdziwa panna z mokrą głową i kłamczucha, ale i tak ją lubię. Mówią na nią silaczka, bo trenuje zapasy. Mijające wakacje będziemy wspo-

minąć jako wakacje z duchami. Antek i Janek uwielbiali nas straszyc przebie-
rajac się za różne straszyla. Janek jest tu znany jako Janko muzykant, bo
gra na wszystkim, co wpadnie mu w ręce. Ci dwaj, mimo swej przyjaźni,
strasznie się pokłócili. Poszło o Basię, najładniejszą dziewczynę na naszej
wyspie. Serce nie sługa i była między nimi wielka awantura o Basię. Basia
wybrała Antka i była to katastrofa dla Janka. Szybko go jednak pocieszyła
Anka, znana tu jako Ania z zielonego wzgórza i cała awantura skończyła się
szczęśliwie. Jutro rozjedziemy się do domów i nasza tajemnicza wyspa zo-
stanie tylko wspomnieniem.

Użyte tytuły w opowiadaniu:

- Amicis E. *Serce*
- Andersen H.Ch. *Kwiaty malej ldy*
- Bahdaj A. *Wakacje z duchami*
- Burnett F. *Tajemniczy ogród*
- Domagalik J. *Koniec wakacji*
- Jurgielewiczowa I. *Ten obcy*
- Konopucka M. *Dym*
- Kuczyński M. *Katastrofa*
- Kwiatki św. Franciszka z Asyżu*
- Makuszyński K. *Awantura a Basię*
- Makuszyński K. *Panna z mokrą głową*
- Makuszyński K. *Szatan z siódmej klasy*
- Mickiewicz A. *Pan Tadeusz*
- Mountgomery L.M. *Ania z zielonego wzgórza*
- Musierowicz M. *Kłamczucha*
- Orzeszkowa E. *Dobra pani*
- Prus B. *Anielka*
- Prus B. *Antek*
- Sat-Okh *Biały mustang*
- Sienkiewicz H. *Janko muzykant*
- Szmaglewska S. *Czarne stopy*
- Verne J. *Tajemnicza wyspa*
- Żeromski S. *Silaczka*

Q U I Z

1. Białý kruk
  - sławny wódz plemienia Apaczów
  - rzadka, cenna książka
  - wybieg, wykręt
2. Słownik
  - ptak odznaczający się pięknym głosem
  - zbiór wyrazów ułożonych i opracowanych według pewnych zasad
  - człowiek dotrzymujący danego słowa
3. Errata
  - spis błędów zauważonych w wydrukowanej książce
  - imię bogini greckiej
  - proces niszczenia skorupy ziemskiej
4. Bestseller
  - nowa odmiana selera
  - amerykańska nagroda przyznawana dziennikarzom (wybitnym)
  - książka, która cieszy się niezwykłym powodzeniem na rynku wydawniczym
5. Obwoluta
  - dodatkowa okładka na książkę
  - pasek materiału, którym obszyte są brzegi ubrania
  - długość linii stanowiącej brzeg figury płaskiej
6. Bibliofilstwo
  - plama na rogówce oka
  - zamięrowanie do zbierania książek
  - część teologii zajmująca się badaniem Biblii
7. Ekslibris
  - rodzaj ciastka z kremem
  - przyrząd gimnastyczny
  - znak własności książki
8. Pergamin
  - materiał pisarski, sporządzony ze specjalnie wyprawionej skóry
  - nazwa proszku do prania
  - gruba kasza perłowa
9. Introligator
  - nieproszony gość
  - osoba zajmująca się oprawianiem książek
  - urządzenie do przetwarzania prądu stałego na zmienny

10. Inkunabuł

- pisklę wyklute w inkubatorze
- początkowe litery imienia i nazwiska
- książka pochodząca z początkowego okresu rozwoju drukiarstwa

11. Papirus

- zwitek papieru lub szmatki używany do zakręcania loków
- jedna z głównych postaci „Zemsty” A. Fredry
- materiał pisarski sporządzony z włókien rośliny - cibory

12. Suplement

- uprzejma, często przesadna pochwała
- uzupełnienie do dzieła lub edycji periodycznej
- katolicka pieśń błagalna

13. Trylogia

- cykl trzech połączonych tematycznie utworów
- żona Trytona - bóstwa morskiego
- dział nauki zajmujący się badaniem pewnego gatunku płazów

14. Manuskrypt

- rękopis
- Wielki Duch, jedno z bóstw Indian
- dostojnik i uczonec w Chinach cesarskich

15. Winieta

- dawny instrument smyczkowy
- ozdobna kompozycja rysunkowa na początku albo końcu książki lub rozdziału
- rodzaj posiadłości wiejskiej w starożytnym Rzymie

16. Subskrypcja

- wszystko to, co wypełnia przestrzeń
- system sprzedaży wydawnictw, akcji osobom, które zobowiązały się podpisem do ich wykupu
- rzeka we Włoszech

17. Almanach

- podniosła nazwa wyższej uczelni
- syn Odyseusza i Penelopy, jeden z bohaterów Odysei
- publikacja zawierająca utwory różnych pisarzy

18. Hieroglify

- staroegipskie pismo obrazkowe
- złośliwe demony
- krótkie, wesołe opowiadanie z dowcipną puentą

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ADAMSKI Stanisław

Z życia i publicznej działalności biskupa Stanisława Adamskiego / do druku przygot. i przypisami opatrzył Andrzej Gulczyński. – Poznań : Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 2000. – 125 s.: fot., portr.

Książka składa się z dwóch części. W pierwszej A. Gulczyński prezentuje życie i działalność S. Adamskiego, biskupa, działacza społecznego i politycznego w Wielkopolsce (do 1930 r.) i Katowicach. Część druga to wspomnienia dotyczące działalności publicznej Adamskiego napisane w 1949 r. na życzenie Episkopatu Polski.

ANDERS Paweł

Śladami II wojny światowej. – Poznań : Wojewódzka Biblioteka Publiczna. Regionalna Pracownia Krajoznawcza w Poznaniu, 1999. – 55 s.: pl. – (Zwiedzamy Wielkopolskę)

Autor proponuje obejrzenie pamiątek z okresu II wojny światowej położonych przy pięciu jednodniowych trasach turystycznych

BIBLIOGRAFIA Regionalna Wielkopolski : bibliografia województw: kaliskiego, konińskiego, leszczyńskiego, pilskiego i poznańskiego / opisy zebrali: Anna Bartkowiak [i in.]; oprac. Beata Nowak; Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – 1986–1987. – Poznań : Wydaw. WBP, 2000. – 693 s.

„Bibliografia Regionalna Wielkopolski” za lata 1986–1987 stanowi siódmy tom bibliografii bieżącej opracowywanej przez zespół WBPiCAK a równocześnie ostatni wydany w tej formie edytorskiej. Od 1999 r. publikacja ukazuje się w formie zeszytów jako wydruk z elektronicznej bazy danych.

BRZEZIŃSKA Romana, MIARECKI Tomasz

2000 rok święty w Wielkopolsce. – Poznań : Księgarnia św. Wojciecha, 2000. – 140 s.: fot.

Publikacja poświęcona obchodom roku jubileuszowego. Część główna to prezentacja świątyni wielkopolskich, do których w tym czasie można odbyć pielgrzymkę. Każda informacja zawiera rys historyczny miejscowości, dzieje parafii i kościoła oraz planowane uroczystości roku 2000.

DZIEJE Tarnowa Podgórnego : praca zbiorowa pod red. Krzysztofa Strykowskiego; fot. Wenancjusz Płóciennik. – Poznań; Tarnowo Podgórne: Zarząd Gminy Tarnowo Podgórne; Społeczny Komitet Obchodów 700-lecia Tarnowa Podgórnego, 1999. – 190 s.: fot.

W sześciu rozdziałach ułożonych chronologicznie autorzy omawiają problemy polityczne, gospodarcze, kulturalne i wyznaniowe w każdym okresie historii. Na uwagę zasługuje rozdział „W Trzeciej Rzeczypospolitej”, w którym autor prezentuje sukcesy gospodarcze gminy.

DZIESIĘCIOLECIE odrodzonego samorządu w Gminie Trzcianka : 1990–2000 / oprac. Paweł Kolendowicz [i in.]; fot. Tadeusz Gawroński, Henryk Król, Zbigniew Tomczak. – Trzcianka : Urząd Miejski Trzcianki, [2000]. – 34 s.: fot.

Omówienie działalności Rady Miejskiej w Trzciance w poszczególnych dziedzinach gospodarki i sfery społecznej.

DZIESIĘĆ lat Stacji Ekologicznej Jezioro Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu : 1989–1999 / red. Lech Kaczmarek, Barbara Walna. – Poznań; Jezioro : UAM. SE w Jeziorach, 2000. – 59 s.

Poza omówieniem działalności stacji książka zawiera streszczenia 35 posterów dot. badań flory, fauny, jezior i środowiska Wielkopolskiego Parku Narodowego.

GMINA Skoki : [informator] / Urząd Gminy w Skokach. – Swarzędz : Wydaw. „Instar '96” Joanna Łęszczak, [b.r.]. – 19 s.: fot.

Informator prezentuje walory turystyczne, przyrodę, dzieje i zabytki miejscowości położonych na terenie gminy.

GOSTYŃ w poezji / wiersze zebrał Stanisław Machowiak; oprac. graf. Henryk Naglak. – Poznań; Gostyń : Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, 2000. – 32 s.: il.

Wiersze poetów: Nikosa i Aresa Chadzinikolau, Heleny Gordziej, Stanisława Leona Machowiaka, Marii Magdaleny Poczaj, Mirosławy Prywer i Anny Zabackiej. Czarno-białe ilustracje przedstawiają ciekawe zakątki miasta. Na czwartej stronie okładki sylwetki autorów zbioru.

HISTORIA Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w Kaliszu : XXV lat ciepłownictwa w Kaliszu / Andrzej Woźniak, Andrzej Zmyślony; fot. Stanisław Kulawiak, Krzysztof Oleksiak. – Kalisz : PEC S.A. w Kaliszu, 2000. – 38 s.: fot.

Publikacja okolicznościowa wydana z okazji jubileuszu przedsiębiorstwa. Kolorowe fotografie, reprodukcje dokumentów i dokumentacja prasowa uzupełniają treść książki.

INFORMATOR Kalisz 2000 : kultura, sport, rekreacja, turystyka / oprac. i red. Marzena Ścisła [i in.]. – Kalisz : Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Kaliszu, 2000. – 93 s.

Opracowanie składa się z trzech części. Pierwsza to kalendarz imprez planowanych w Kaliszu w 2000 roku. Część druga zawiera spis urzędów, instytucji kulturalnych, sportowych i turystycznych oraz adresy redakcji prasy, radia i telewizji. W części trzeciej krótki kalendarz rocznic i wydarzeń oraz stałych świąt i obchodów.

INFORMATOR miasta i gminy Kłodawa / red. Ewa Michałak, Agata Kozanecka; Urząd Miasta i Gminy w Kłodawie; fot. Ryszard Fórmanek. – Konin : Wydaw. „Apeks” s.c., [2000]. – 28 s.: fot., pl.

Informator zawiera rys historyczny, charakterystykę zabytków i miejsc pamięci oraz omówienie infrastruktury gospodarczej i inwestycji prowadzonych w gminie w l. 1990–2000.

KATALOG druków współczesnych w zbiorach masonskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu : według stanu z dnia 31 grudnia 1998 r. / Andrzej Karpowicz. – Nines : C. Lacour, Editeur; Poznań : Biblioteka Uniwersytecka, 2000. – 205 s. – (Prace Biblioteki Uniwersyteckiej / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; Nr 23)

„Katalog współczesnej literatury wolnomularskiej informuje czytelników polskich o dostępnym dla nich wyborze tej literatury. Czytelników zagranicznych informuje o dorobku polskiego piśmiennictwa w zakresie wolnomularstwa.”

(Informacja na okładce)

KATALOG miejscowości województwa wielkopolskiego : podział terytorialny z dnia 1 stycznia 1999 r. / oprac. zespół Jerzy Buta [i in.]. – Poznań : Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2000. – 245 s.: mapa

Publikacja składa się z dwóch części. W pierwszej znajdziemy alfabetyczny wykaz miejscowości woj. wielkopolskiego z siedzibą i numerem kodu pocztowego. Część druga zawiera wykaz miejscowości w układzie powiatów i gmin.

KOŚCIAŃSKI Zdzisław

U progu nowego tysiąclecia : wczoraj i dziś Banku Spółdzielczego w Nowym Tomyszu : 1924–2000. – Nowy Tomyśl : Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyszu, 2000. – 80 s.: fot., portr., wykr.

W pierwszej części opracowania autor zamieścił szkic historyczny nt. działalności banku do 1989 r. W części drugiej m.in. sylwetki i fotografie osób związanych z bankiem oraz dokumentacja pracy w latach dziewięćdziesiątych.

KROLEK Czesław

Powstanie i rozwój bibliotek publicznych w powiecie nowotomyskim w latach 1945–1975. – Nowy Tomyśl : Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Nowym Tomyszu, 2000. – 93 s.: fot., tab., wykr.

Bibliografia s. 86–90

Książka obejmuje dzieje organizacji i działalności bibliotek publicznych w powiecie nowotomyskim do reformy administracyjnej 1975 roku. W siedmiu rozdziałach autor omawia stan bazy lokalowej, księgozbiór, udostępnianie, działalność oświatowo-czytelniczą oraz kadry. Liczne materiały ilustracyjne uzupełniają treść publikacji.

KSIAŻKI o Wielkopolsce wydane w 1999 roku : (wybór) / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań : WBPiCAK, 2000. – 56 s.

Bibliografia zawiera wybór książek w całości lub we fragmentach poświęconych Wielkopolsce i Wielkopolanom. Zestawienie uporządkowano w układzie alfabetycznym.

ŁĘCKI Włodzimierz

Pojezierze Międzychodzko-Sierakowskie : przewodnik. – Wyd. 6. – Poznań : Wydaw. WBP, 2000. – 206 s., [24] s. tabl.: mapy, pl. – (Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; 26)

Przewodnik składa się z trzech części. Pierwsza – ogólna – zawiera informacje o charakterze geograficznym, historycznym, przyrodniczym i gospodarczym. W części drugiej autor przedstawił szlaki turystyczne piesze, rowerowe i motorowe. Część trzecia – encyklopedia krajoznawcza – to opis ciekawych miejscowości, jezior, wzgórz i rezerwatów.

ŁĘCKI Włodzimierz

Szlak Piastowski : przewodnik. Wyd. 2 zmien. – Poznań : Wydaw. WBP, 2000. – 156 s., [32] s. tabl.: fot., pl., rys. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski” / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu)

Ogólna prezentacja szlaku dla turystów zmotoryzowanych (w części pierwszej) została rozwinięta w części drugiej w podziale na poszczególne odcinki. Część trzecia zachęca do zwiedzania Szlaku Piastowskiego na rowerze. Informacje praktyczne oraz indeks nazw geograficznych uzupełniają treść książki.

MICHAŁOWSKA Anna

Między demokracją a oligarchią : władze gmin żydowskich w Poznaniu i Swarzędzu (od połowy XVII do końca XVIII wieku) / red. Bella Szwarzman-Czarnota. – Warszawa : Wydaw. Akademickie „Dialog”, 2000. – 335 s.

Na przykładzie gmin w Poznaniu i Swarzędzu autorka pokazuje funkcjonowanie instytucji samorządu żydowskiego w epoce nowożytnej.

MIKOŁAJCZAK Eleonora

Przyroda ziemi wolsztyńskiej. – Wolsztyn : Wydaw. „Biblioteka”, 2000. – 64 s.: fot., mapy, tab.

W rozdziałach początkowych autorka charakteryzuje szatę roślinną i świat zwierzęcy ziemi wolsztyńskiej. W dalszej części książki omawia formy ochrony przyrody oraz zagrożenia wobec gleb, wód i powietrza. Publikacja napisana przystępnie i bogato ilustrowana kolorowymi fotografiami.

NA WIECZNĄ wartość : czyn wojenny żołnierzy i działalność weteranów Armii Krajowej w Poznaniu : nekropolie AK na Junikowie i Miłostowie : praca zbiorowa / pod red. Ewy Staniewicz; dokumentacja Piotr Leszek Dubiel. – Poznań : Fundacja im. płk. Henryka Kowalówki ps. Zrąb Komendanta Okręgu Poznańskiego AK, 2000. – 207 s.: fot., portr.

Książka zawiera opracowania nt. dziejów Okręgu Poznańskiego Armii Krajowej, działalności Inspektoratu Poznańskiego Światowego Związku Żołnierzy AK oraz Fundacji im. płk. H. Kowalówki. Ponadto biogramy żołnierzy Armii Krajowej pochowanych na poznańskich cmentarzach Junikowo i Miłostowo.

NAWROT Edward

Dzieje Kiekrza i okolicy. – Poznań : Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne, 2000. – 255 s.: fot., il., portr.

Bibliografia s. 228–236

Monografia Kiekrza przygotowana przez proboszcza miejscowej parafii, księdza Edwarda Nawrota, obejmuje dzieje miejscowości od średniowiecza do końca XX wieku. W ośmiu rozdziałach autor omawia zagadnienia społeczne, polityczne, gospodarcze i kulturalne oraz dzieje parafii kierskiej i życie religijne

mieszkańców. Obszerna bibliografia, indeksy osób i miejscowości oraz zbiór fotografii i map uzupełniają treść książki.

NOWEGO Tomysła drogi do niepodległości / red. Bogumił Wojcieszak. – Nowy Tomyśl : Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, 2000. – 98 s.

Publikacja stanowi plon sesji popularnonaukowych zorganizowanych w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Nowym Tomysłu w 1998 i 1999 roku z okazji kolejnych rocznic powstania wielkopolskiego. Książka zawiera siedem prac dotyczących Wielkopolski w XIX wieku, działalności społeczno-narodowej księży na ziemi nowotomyskiej oraz przebiegu powstania na froncie zachodnim ze szczególnym uwzględnieniem okolic Lwówka i Nowego Tomysła.

[PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat działalności Biblioteki Publicznej Gminy Żelazków / oprac. Małgorzata Matecka. – Żelazków : [PBG], 2000. – [7] k.

Publikacja okolicznościowa zawiera syntetyczną informację nt. działalności bibliotecznej i kulturalno-oświatowej placówki w minionym 50-leciu.

PORZYCKI Wiesław

Hop szklankę mleka... / fot. Tadeusz Piskorski [i in.]. – Poznań : Wydaw. „Kwartet” s.c., 2000. – 107 s.: fot., portr. – (Nostalgie)

Kolejna pozycja serii poświęconej historii kultury materialnej Poznania i Wielkopolski. Autor przedstawia dzieje mleczarstwa oraz handlu produktami mleczarskimi od początków do czasów współczesnych. Liczne materiały ilustracyjne prezentują nie tylko organizację i ludzi związanych z tą dziedziną gospodarki lecz także ewolucję urządzeń do produkcji i przerobu mleka, serów, lodów i wszelkich artykułów mleczarskich.

POZNAJ Kalisz – najstarsze miasto w Polsce / tekst Anna Woźniak; fot. Stanisław Kulawiak. – Ostrzeszów : oficyna Wydaw. „Kulawiak”, [2000]. – 30 s.: fot.

Kieszonkowy przewodnik po Kaliszu.

PUDEŁKO Edward

Cmentarzysko pradziejowe epoki brązu i żelaza (1000–400 p.n.e.) na wschodniej rubieży europejskiej, cywilizacji halsztackiej w Szadku gm. Blizanów. – Kalisz : Urząd Gminy Blizanów, Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej, 2000. – 27 s.: rys.

Publikacja naukowa, w której autor omawia wyniki badań archeologicznych prowadzonych na cmentarzysku w Szadku, pow. Kalisz.

ROZRASTASZ się we mnie słoneczną młodością : wiersze naszych przyjaciół : antologia współczesnych wierszy o Kaliszu wydana na Święto Miasta 11 czerwca 2000 roku przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. Adama Asnyka / wybór wierszy Stanisław Leon Machowiak. – Kalisz : MBP, Wydaw. „Sztuka i Rynek”, 2000. – 33 s.

Antologia zawiera także biogramy autorów.

[STO pięćdziesiąt pięć] 155 × Wielkopolska / oprac. Paweł Anders [i in.]. – Poznań : Wydaw. WBP, 2000. – 264 s., [24] s. tabl.: fot. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski” / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu)

Trzecia edycja publikacji prezentującej najciekawsze obiekty krajoznawcze Wielkopolski. Poprzednie wydania (1993 – 100 × Wielkopolska, 1995 – 123 × Wielkopolska) cieszyły się dużym powodzeniem, co skłoniło autorów do uzupełnienia książki o kolejne hasła. Przedstawiono zatem 155 obiektów: pałaców, kościołów, muzeów, jezior, pomników przyrody, rezerwatów itp. najstarszych, najładniejszych i najciekawszych w regionie a niekiedy w kraju.

WIELKOPOLSKA : gospodarka : [informator] / tekst J. Meissner, P. Maluśkiewicz, M. Szalata; tłum. E. Maliszewski, A. Drązkowski; fot. B. Cynalewski [i in.]; Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. – Toruń : PSP [Pracownia Sztuk Plastycznych] Sp. z o.o., 1999. – 99 s.: fot., mapy

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

W części pierwszej autorzy prezentują przemysł, rolnictwo oraz współpracę z zagranicą i perspektywy rozwoju gospodarki woj. wielkopolskiego. W części drugiej wizytówki reklamowe firm – sponsorów wydawnictwa.

WIELKOPOLSKA : [informator] / teksty Piotr Maluśkiewicz [i in.]; fot. Jerzy Miecznikowski [i in.]; Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego; Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu. – Toruń : Pracownia Sztuk Plastycznych Sp. z o.o., 1999. – 136 s.: fot., pl.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

W jedenastu rozdziałach autorzy omawiają historię, zabytki, gospodarkę, naukę, kulturę, sport i rekreację województwa wielkopolskiego. Liczne kolorowe fotografie.

WIELKOPOLSKA – moja mała ojczyzna : zeszyt ćwiczeń / Bogumiła Jędrzejczak [i in.]. – Poznań : „Arka”, 2000

Klasa IV. – 63 s.: il., mapy

Klasa V. – 63 s.: il., mapy

Klasa VI. – 63 s.: il., mapy

Klasa I gimnazjum. – 62 s.: il., mapy

Zeszyty ćwiczeń z zakresu problematyki regionalnej przeznaczone dla starszych klas szkoły podstawowej i pierwszej klasy gimnazjum. Każdy zeszyt zawiera informacje i pytania dot. przyrody, historii, zabytków, kultury i sztuki a także wybitnych Wielkopolan.

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie / red. Beata Kornatowska; Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. – Poznań : Wydaw. Poznańskie sp. z o.o., 1999. – 40 s.: fot.

Informator. Tytuł okł. Wielkopolska.

W dwunastu krótkich rozdziałach autorzy omawiają infrastrukturę, ludność, gospodarkę, przemysł, rolnictwo, handel oraz naukę, kulturę i turystykę woj. wielkopolskiego. W zakończeniu informacja teledadresowa dot. instytucji i administracji specjalnej województwa.

ZAGANIACZYK Marian

Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Czarnkowie : przewodnik / red. Barbara Gurynowicz. – Czarnków : Pedagogiczna Biblioteka w Czarnkowie, 1996–2000. – 44 s., [46] s. tabl.

Przewodnik zawiera informacje dot. dziejów i wyposażenia kościoła. Ponadto katalog fotografii oraz sylwetka autora – nauczyciela i bibliotekarza z Czarnkowa.

ŻUCZKOWSKI Adam

Głaz : wiersze wolsztyńskie / wstępem poprzedził Sergiusz Sterna-Wachowiak; il. Georgij Safronow. – Wolsztyn : Wydaw. „Biblioteka”, 2000. – 56 s.: il., portr.

Zbiór wierszy poświęconych miejscom i ludziom związanym z Wolsztynem i ziemią wolsztyńską. Ciekawostkę stanowią przypisy wyjaśniające znaczenie szczegółów historycznych i topograficznych wymienionych w utworach. We wstępie Sergiusz Sterna-Wachowiak omawia wpływ różnych kultur zachodniego Pogranicza na historię i tradycje tych ziem.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH
PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(czerwiec–sierpień 2000)

Czerwiec

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Rozgrywki szachowe Jutrosin – Dubin
- Prelekcja „Służba zdrowia po reformie” – spotkanie z lekarzem

Kalisz

Wystawy:

- „Kalisz i Kaliszanie na starej fotografii” (Filia nr 5)
- „Kalkografia i grafika Joanny Dudek” (Biblioteka Główna)
- Wystawa wydawnictw z zakresu ekologii (Filia nr 4)

Konkursy:

- Podsumowanie V edycji konkursu „Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim”
- Podsumowanie konkursu plastycznego dla osób sprawnych inaczej pt. „Moje Miasto” (Biblioteka Główna)

Spotkania z twórcami:

- W cyklu promocja regionalnego środowiska twórców – spotkanie z Marią Podskarbi Hebisz – malarstwo i grafika (Filia nr 1)
- Spotkanie z dziennikarzem Zbigniewem Kościelakiem w czasie podsumowania konkursu „Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim”
- Spotkanie z poetką Marylą Siarkiewicz w czasie podsumowania konkursu „Moje Miasto” (Biblioteka Główna)

Prelekcje:

- „I ty możesz chronić środowisko” – Zofia Stabowska z Wydziału Ochrony Środowiska UM w Kaliszu (Filia nr 4)

Inne imprezy:

- Kiermasz książki kaliskiej na Rynku Głównym miasta

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Podsumowanie konkursu „Życie i twórczość Hanny Januszewskiej w 95 rocznicę urodzin”
- Spotkanie seniorów gminy Kiszkowo z okazji „Dni Kiszkowa” (wspólne śpiewy z zespołem „Wiwaty”)

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Władysław Reymont”

Kościan

Wystawy:

- „Sławni Wielkopolanie prozaicy: Adam Tomaszewski” (Filia nr 2)
- „Moja Ziemia Kościańska” (ze zbiorów Józefa Świątkiewicza)
- „Baśnie regionalne w oczach dzieci”, „Najpiękniejsze zakątki Kościana” – wystawa zdjęć pokonkursowych

Inne formy pracy:

- Spotkanie z dr Honoratą Korpikiewicz pn. „Wędrówki po układach słonecznych” (Oddział dla Dzieci)
- Prelekcja pn. „Śpieszmy się kochać ludzi...” – w 85 rocznicę urodzin ks. Jana Twardowskiego (Oddział dla Dzieci)
- Wykład dr. Henryka Florkowskiego „O działalności Towarzystwa Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego na Ziemi Kościańskiej”

Koźmin (pow. Krotoszyn)

- Podsumowanie V Edycji Konkursu Regionalnego „Dzieje Zamku Koźmińskiego”

Leszno

Wystawy:

- „Zanim zapłonie znicz olimpijski” – wystawa pamiątek olimpijskich ze zbiorów olimpijczyków i kolekcjonerów w ramach konferencji popularnonaukowej pt. „Zanim zapłonie znicz olimpijski »Leszczyńscy olimpijczycy« Olimpiada 2000” (współorganizatorzy: Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne i Wydział Kultury i Kultury Fizycznej Urzędu Miasta Leszna)
- „80 lat harcerstwa leszczyńskiego w fotografiach i kronikach” (Filia nr 5)
- „Zabierz mnie na wakacje” (Filia nr 6)

Imprezy:

- Spotkanie z prof. dr. hab. Wojciechem Lipońskim, autorem książek: „Polacy na olimpiadach” i „Olimpizm dla każdego”
- Z cyklu „Kawiarenka Literacka” – spotkanie z o. Salezym Tomczakiem z Poznania oraz o. Alojzym Pańczakiem i o. Lesławem Szymborskim ze Wschowy, połączone z promocją książki „Wczoraj i dziś franciszkanów we Wschowie”; wieczór z Arianą Nagórską z Gdańska
- Z cyklu „Wokół Globusa” – Egipt, Iran, Sudan – spotkanie z Janem Nowackim z Leszna
- Spektakl poetycki pt. „Słowa na zielonej ścieżce” z udziałem Elżbiety Arso-Cwalińskiej, Ewy Kondulskiej-Jakóbczyk i Jerzego Cwalińskiego z Poznania

- Konkursy plastyczne i literackie: „Moja karykatura”, „Czy znasz twórczość Małgorzaty Musierowicz?” (Filia nr 3); „Wakacje w mieście” – konkurs plastyczny (Filia nr 6)

Lipno (pow. Leszno)

- Wystawa „Henryk Sienkiewicz – adaptacja dzieł filmowych – plakaty, zdjęcia”
- Projekcje filmów przyrodniczych dla dzieci „Poznajemy nasze środowisko”

Lwówek (pow. Nowy Tomyśl)

- Dni Lwówka, wystawa fotograficzna „Zabytki Lwówka i okolic”

Łubowo (pow. Gniezno)

- Konkurs recytatorski i rysunkowy dla młodszych dzieci „Brzechwolandia”

Margonin (pow. Chodzież)

- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego dla najmłodszych na zakładkę do książki

Miejska Górka (pow. Rawicz)

- Turniej warcabów szachowych – gminne eliminacje pt. „Szukamy młodych talentów”

Nowy Tomyśl

- Spotkanie z cyklu – Słowa na zielonej ścieżce pt. „Stan majątkowy – polityka – muzyka – poezja” z udziałem Krystyny Łybackiej (posłanki na Sejm RP), Jerzego Cwalińskiego, Elżbiety Arso-Cwalińskiej oraz Tomasza Walczaka.

Opalenica

- Dwa spotkania autorskie z Ewą Nowacką

Opatówek (pow. Kalisz)

- Spotkanie autorskie z Marią Kocembą, promocja książki „Wtedy wszystko było inne i prawdziwe”
- Zakończenie konkursu „Poznaj Powiat Kaliski”

Rawicz

- Impreza z okazji Dnia Dziecka – wiersze Jana Brzechwy i Juliana Tuwima recytował aktor Zbigniew Waleryś
- Spotkanie młodzieży szkolnej z odtwórcą roli św. Pawła w filmie J. Kawalerowicza „Quo Vadis” – Zbigniewem Walerysiem

Strzałkowo (pow. Sępca)

- Dni Strzałkowa – kiernasz książek i loteria książkowa

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Konkurs Ekologiczny

Trzcianka

- Wystawa prac plastycznych pn. „Uroki naszego miasta”
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem
- Warsztaty literackie – sztuka przetrwania w trudnych warunkach terenowych na bazie doświadczeń Krzysztofa Petka, autora serii „Porachunki z Przygodą”
- Recital poezji śpiewanej – Dorota Lułka i Robert Kanaan z Gdańska
- Wystawka „Dzień ochrony środowiska – rośliny chronione”
- Konkurs prac plastycznych „Jak chcę spędzić wakacje” (Filia w Niekursku)
- Wystawa książek Ksawerego Pruszyńskiego z okazji 50 rocznicy śmierci (Filia w Białej)
- Wystawa „Zabytki przyrody w Wielkopolsce”
- 70 rocznica urodzin Sławomira Mrożka – wystawa (Filia w Nowej Wsi)
- Wystawa książek „Piękno naszego środowiska” (Filia w Rychliku)

Wijewo (pow. Leszno)

- Konkurs czytelniczy „Poznajemy lektury szkolne”

Wolsztyn

- Spotkanie autorskie z Alicją Patey-Grabowską – poetka
- Konkurs recytatorski dla uczniów klas I–III
- Konkurs plastyczny pn. „Malowane wiersze”
- Inscenizacja na motywach bajki „Krasnoludki, elfy, gnomy i trole” – z okazji Dnia Dziecka
- Spotkanie autorskie z Ewą Nowacką
- Wystawa pn. „Encyklopedie, słowniki źródłem wiedzy”
- Wystawa pn. „Książka na lato, książka na wakacje”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Rok Reymontowski”

Zagórów (pow. Sępólno)

- Impreza plenerowa z okazji Dnia Dziecka „Kraina Baśniowa”, wystawy książek, konkurs, zabawy dzieci

Złotów

- Wystawy: „600 rocznica urodzin Jana Gutenberga”, „Leon Kruczkowski – 100 rocznica urodzin”, „Międzynarodowy Dzień zapobiegania narkomanii”

Żelazków (pow. Kalisz)

- Wystawa prac dzieci z pleneru plastycznego w parku w Żelazkowie pt. „Urząd Gminy – obiekt zabytkowy w oczach dzieci”

- Konkurs rysunkowy dla dzieci pt. „Ilustracje do wierszy Jana Brzechwy” (Filia w Kokaninie)

Lipiec

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Służba zdrowia w oczach dziecka” – konkurs plastyczny

Budzyń (pow. Chodzież)

- Wystawa „Przegląd literatury z dziedziny medycyny” (dla członków „Klubu Seniora”)

Kalisz

- Spotkanie autorskie z Lechem Konopińskim (Filia nr 2)

Wystawy:

- „55 rocznica śmierci Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej” (Filia nr 5)
- „Kalisiana w bibliotece” (Filia nr 2)

Konkursy:

- „Ptaki na co dzień” – konkurs ornitologiczny
- Konkurs plastyczny dla dzieci na temat twórczości Marii Konopnickiej

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Grunwald 1410”

Kościan

Wystawy:

- „Co czytać w wakacje” (Filia nr 2)
- „Niewiarygodne przygody... z książkami Edmunda Niziurskiego” (Oddział dla Dzieci)

Konkursy:

- „Poszła w las nauka” – w 100 rocznicę urodzin Jana Brzechwy (Oddział dla Dzieci)
- „Ilustrujemy wiersze Jana Brzechwy” – konkurs plastyczny (Oddział dla Dzieci)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Wystawa „Plakał w kręgu Mroźka” – z kolekcji Jacka Jaroszyka
- „Haft krzyżykowy i malowany jedwab” – wystawa rękodziela Hanny Kaczmarek z Krzemieniewa i Iwony Czaińskiej z Kościana
- „Wakacje z Brzechwą” – cykl imprez czytelniczych dla dzieci
- Konkurs plastyczny „Jan Brzechwa – poeta dziecięcej radości”

Leszno

Wystawy:

- „Pozdrowienia z Polski” – wystawa widokówek
- „Ekologia – modne słowo” (Filia nr 6)

Imprezy:

- „Kawiarenka Literacka” – spotkanie z Jerzym Brykczyńskim z Choryni
- „Wesołe i ciekawe – lato w Bibliotece” – cykl imprez dla dzieci i młodzieży pn. „Papierowe cuda”, „Rysunki w plenerze”, „Bawimy się w teatr”, „Quiz: Odkrywam. Podziwiam. Poznaję” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
- Konkursy plastyczne: „Zwierzęta z kartonu”, „Projekt okładki na książkę, kasetę, płytę kompaktową”, „Kwiaty i motyle”, „Straszdyło – czego się boję”, „Dekoracja na okno”, „Mój herb”, podsumowanie lipcowej Akcji Lato połączone z wręczeniem nagród (Filia nr 3); „Tuwim dzieciom” – konkurs plastyczno-literacki, „Świat Walta Disney’a” (Filia nr 4); „Lato odkrywców” (Filia nr 5)

Lipno (pow. Leszno)

- Zgaduj-zgadula „Jaka to melodia?”
- Konkursy rysunkowe dla dzieci „Królik moja maskotka”, „Ilustrujemy przeczytaną baśń”
- Wieczór poezji Haliny Poświatowskiej (Filia Biblioteczna Wilkowice)

Margonin (pow. Chodzież)

- Wystawa pokonkursowa „Książka moim przyjacielem”

Opatówek (pow. Kalisz)

- Wystawa pokonkursowa „Poznaj Powiat Kaliski”
- „Wakacje 2000” – wystawa przewodników turystycznych

Powidz (pow. Sępólno)

- Dni Powidza – wystawa „Co nam zostało z tych lat” – klejnoty i rupiecie, rzeczy godne przeniesienia w nowe tysiąclecie
- Konkurs malowania na asfalcie „Powidz moich marzeń”

Rydzyna (gmina Leszno)

- Konkursy rysunkowe dla dzieci „Jak spędzam wakacje”, „Ptaki leśne”, „Grzyby”, „Kwiaty polskie”, „Ryby”, „Moja ulubiona bajka”

Szamocin (pow. Chodzież)

- W ramach obchodów Dni Szamocina wystawa nt. „Ernest Toller”
- Spotkanie autorskie z Marią Piosik, autorką pracy pt. „Ernest Toller, dzieciństwo i młodość w Polsce”

Trzcianka

- Konkursy przyrodnicze „W królestwie pór roku”
- Zagadki przyrodnicze i literackie
- Kalambury „Dzieci dzieciom”
- Zabawy słowno-muzyczne „Śpiewam bo lubię”
- Prezentacje – scena dowcipu i skeczy
- Wystawka pn. „Książka na wakacje” (Filia w Rychliku)
- Wystawka książek Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w 55 rocznicę śmierci (Filia w Łomnicy)

Wolsztyn

- Galeria Biblioteki – wystawa fotogramów z książki Eleonory Mikołajczak „Przyroda Ziemi Wolsztyńskiej” wydanej przez Wydawnictwo „Biblioteka”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wystawy: „Leon Kruczkowski – 100 rocznica urodzin”, „Antoine de Saint Exupery – 100 rocznica urodzin”

Złotów

- Wystawa: „Żyj w zgodzie z przyrodą”

Żelazków (pow. Kalisz)

- Wystawa książek z okazji urodzin E. Niziurskiego

Sierpień

Budzyń (pow. Chodzież)

- Obchody 100 rocznicy Jana Brzechwy: poranki literackie „Brzechwa dzieciom”, konkurs rysunkowy dla najmłodszych „Jestem bohaterem z utworów Jana Brzechwy”

Chodzież

- Wystawa „Poznaj swój kraj” – prezentacja ciekawych zabytków osobliwych zakątków Polski

Kalisz

Wystawy:

- „Władysław Reymont – Rok Reymontowski” (Biblioteka Główna)
- „Czy znasz nasze ptaki” – wystawa fotografii Michała Niewiejskiego (Filia nr 4)
- Kalisiana w bibliotece (Filia nr 9)
- „Jan Kochanowski – w 470 rocznicę urodzin” (Filia nr 9)

Konkursy:

- Konkurs plastyczny dla dzieci na temat twórczości Marii Konopnickiej

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Powstanie Warszawskie”

Konin

- Wystawa „Polska Piastów” z okazji 1000-lecia zjazdu gnieźnieńskiego
- „Spotkanie z bajką i spotkanie z przyrodą” – cykl filmów video połączony z dyskusją

Kościan

Wystawy:

- „Jan Brzechwa – poeta dziecięcej radości” (Oddział dla Dzieci)
- „Jan Brzechwa – 100 rocznica urodzin” (Filia nr 2)
- „Cudze chwalicie, swego nie znacie – Wielkopolska”

Inne formy pracy:

- Konkurs rysunkowy pn. „Ilustrujemy książki Jana Brzechwy”
- Konkurs czytelniczy „Najaktywniejszy czytelnik lata” (Filia nr 2)

Krotoszyn

- „Wielkopolska 20 lat temu” – wystawa zdjęć z Miesięcznej Kroniki
- Kiermasz podręczników szkolnych

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Wakacje z Brzechwą” – cykl imprez czytelniczych dla dzieci
- Podsumowanie konkursu plastycznego „Jan Brzechwa – poeta dziecięcej radości” i wystawa pokonkursowa

Leszno

Wystawy:

- „Pozdrowienia z Polski” – wystawa widokówek
- „Kwiaty” – wystawa prac Joanny Ratajczak
- „Z książką w świat” (Filia nr 6)

Imprezy:

- III Turniej Poezji Biesiadnej prowadzony przez Sergiusza Sternę-Wachowiaka z udziałem: Karoliny Kusek, Anny Elżbiety Zalewskiej, Krysztyny Grys, Ryszarda Biberstajna, Lecha Konopińskiego, Tadeusza Hoffmańskiego, Andrzeja Waldmana, Tadeusza Wujka (współorganizatorzy: Stowarzyszenie Kupców Leszczyńskich, Unia Wielkopolan Leszno, Kawiarnia „W Ratuszu”)

- „Wesołe i ciekawe – Lato w bibliotece” – kontynuacja cyklu imprez dla dzieci i młodzieży (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
- Konkursy plastyczne: „Na plaży, na basenie i w górach”, „Sporty latem”, „Ja, bohaterka z bajki”, „Na straganie” (Filia nr 3); „Świat baśni” (Filia nr 4); „Ogródek latem”, „Na straganie”, „Wiesz czy nie”, „Najlepszy czytelnik to”, „Ciepło – zimno”, „Moje książki ulubione” (Filia nr 6), „Słońce, gwiazdy, planety”, „Wielcy Polacy”, „Czy znasz ptaki” (Filia nr 7)
- Impreza plenerowa w Karczmie Borowej dla dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez Bibliotekę (MBP, Filie nr 5, 6, 7)

Lipno (pow. Leszno)

- Wystawa książek z okazji 100 rocznicy urodzin Jana Brzechwy
- Konkurs dla dzieci na ilustracje do przeczytanych książek Jana Brzechwy
- „Bajki samograjki Jana Brzechwy” – zabawa w teatrzyk kukielkowy (Filia Wilkowice)

Miejska Górka (pow. Rawicz)

- „Baw się z nami” – festyn „Sierpniówka” (dwukrotnie)

Rawicz

- Zgaduj zgadula (połączona z wystawą) pt. „Czy znasz utwory Jana Brzechwy”.

Rydzyń (pow. Leszno)

- Konkurs rysunkowy dla dzieci „Ilustrujemy ulubioną bajkę”
- „Kompozycja kwiatów w wazonie” – zajęcia plastyczne dla dzieci (Filia Moraczewo)

Trzcianka

- Turniej pn. „Wiem wszystko” – na bazie telewizyjnych „Milionerów”
- Formy plastyczne „Miasto moich marzeń”, „Moje fantazje”, sztuka układania suchych bukietów
- Wystawka pn. „Moje podróże”
- Wystawka krajoznawcza pn. „Trzcianka i okolice”
- Konkurs prac plastycznych pn. „Mój najlepszy przyjaciel” (Filia w Niekursku)

Wolsztyn

- „Brzechwa dzieciom” – wystawa książek dla najmłodszych

Wijewo (pow. Leszno)

- Wystawa książek „Jan Brzechwa – poeta dziecięcej radości”

Złotów

- Wystawa „Oto Bajka – 100 rocznica urodzin Jana Brzechwy”
- Konkursy: „Czy znasz wiersze Jana Brzechwy”, „Portrety” – rysunkowy, „Moje wakacje” – rysunkowy

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM
ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

ADPA. W Gnieźnie odbędzie się V Kongres Krajoznawstwa Polskiego: jaki będzie program działań PTTK przez najbliższe 10 lat? // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 208, dod. Turystyka s. VI

M.in. wzmianka o książce „155 x Wielkopolska” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Miasto odkrywa swoje tajemnice // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 206, s. 14

Dot. cyklu imprez „Poznań bez tajemnic” realizowanego przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Młodzież do piór // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 144, s. 19

Dot. konkursu „Reportaż 2000” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu a realizowanego m.in. w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Swarzędz.

ako. Reportaż 2000 // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 163, s. 20

O wojewódzkim konkursie literackim „Reportaż 2000” ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Zabawa w dziennikarstwo // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 179, s. 15

Dot. konkursu „Reportaż 2000” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Zostań dziennikarzem: Puszczykowo // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 202, s. 20

Dot. konkursu literackiego „Reportaż 2000” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu.

BILIŃSKI Lucjan. Czy przepisy prawne określają nazwę biblioteki? // *Bibliotekarz.* – 2000, nr 9, s. 31–32

M.in. wzmianka o WBPiCAK w Poznaniu.

B.Z. Kronika Wielkopolski // I K S . – 2000, nr 7/8, s. 31, fot.
Omówienie wakacyjnego numeru „Kroniki Wielkopolski”.

CZAJKA Stanisław. Tendencje i kierunki rozwoju polskiego budownictwa bibliotecznego // Bibliotekarz . – 2000, nr 6, s. 6–11
M.in. wzmianka o WBPiCAK w Poznaniu.

DER. Zapraszają na „Poznań bez tajemnic” // G a z . P o z n . – 2000, nr 205,
dod. Express s. 5

Informacja o kolejnym spotkaniu z cyklu „Poznań bez tajemnic” organizowanym przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

DERWICH Małgorzata. Malta bez tajemnic: wycieczka z Biblioteką // G a z . P o z n . – 2000, nr 206, dod. Express s. 9

O wycieczce pt. „Wyspa czy jezioro?” zorganizowanej przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu w ramach cyklu „Poznań bez tajemnic”.

DERWICH Małgorzata, Biedakowa Anna. Reymontowa Wielkopolska; wrzesińska powtórka, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu // I K S . – 2000, nr 9, s. 47

Impreza w ramach Roku Reymontowskiego zorganizowana we Wrześni przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

(dym). Nowości wydawnictw poznańskich: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu // P e g a z . – 2000, nr 45, s. 35–37

(dym). Nowości wydawnictw poznańskich: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu // P e g a z . – 2000, nr 46, s. 42–43

Informacja o nowych wydawnictwach WBPiCAK w Poznaniu: „Stanisław Mikołajczyk – w służbie Polski”, „Informatory: Adresy Instytucji Kultury Województwa Wielkopolskiego; Stowarzyszenia Kulturalne, Regionalne, Społeczne Województwa Wielkopolskiego; Zespoły Folklorystyczne Województwa Wielkopolskiego; Kalendarium Imprez Kulturalnych Województwa Wielkopolskiego 2000” oraz o ostatnim numerze „Kroniki Wielkopolski”.

eb. Amatorzy do dzieła: Września // G ł o s W i e l k o p . – 2000, nr 203, s. 19
Dot. konkursu „Ginące pejzaże” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu.

eb. „Ginące pejzaże” dla amatorów // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 190A, s. 19
O konkursie fotograficznym „Ginące pejzaże”, zorganizowanym przez WBPiCAK w Poznaniu.

eb. „Ginące pejzaże”: Września // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 185, s. 17
Konkurs fotograficzny „Ginące pejzaże” ogłoszony przez WBPiCAK w Poznaniu.

eb. Literackie zmagania rozpoczęte: zaproszenie do konkursu // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 167A, s. 17
Konkurs literacki „Reportaż 2000” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu, m.in. przy współpracy biblioteki we Wrześni.

GAWRYSIAK Roman. Książek coraz mniej: za mało środków przeznaczają się na uzupełnienie księgozbiorów bibliotek // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 156, s. 5
Sytuacja bibliotek na terenie województwa wielkopolskiego.

gk. Kwartalnik poświęcony Gnieźnie // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 208A, s. 13
O promocji w Gnieźnie „Kroniki Wielkopolski” – wydawanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

HUMENIUK Elwira. Powtórka z Reymonta: Września // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 213A, s. 17
Współdział WBPiCAK w organizacji imprezy, m.in. wypowiedź Hanny Rubas.

jan. Słodkie tajemnice // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 182, s. 9
Zaproszenie na wycieczkę po mieście w ramach cyklu „Poznań bez tajemnic” – organizator Regionalna Pracownia Krajoznawcza WBPiCAK w Poznaniu.

KĘDZIERSKA Agnieszka. Wakacje z biblioteką: Murowana Goślina // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 188, s. 16
Imprezy biblioteczne dla dzieci i młodzieży w bibliotece: informacja o konkursie „Reportaż 2000” ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

KOCZOROWSKA Grażyna. „Kronika” integruje region: Gniezno // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 213A, s. 13
Promocja „Kroniki Wielkopolski” podczas V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Gnieźnie.

KOS. Ginąca pejzaże: zaproszenie do wakacyjnego fotografowania // *Gaz. Pozn.* 2000, nr 165, dod. Express, s. 5

O konkursie fotograficznym „Ginące pejzaże” zorganizowanym przez WBPICAK w Poznaniu.

KOS. Wakacyjna wystawa plastyczna: w Muzeum Ziemi Miłosławskiej // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 151, dod. Express s. 5

Wystawa prac dziecięcej grupy plastycznej działającej przy Miłosławskim Ośrodku Kultury. Wręczenie nagród zwycięzcom wojewódzkiego konkursu plastycznego „Wielkopolska w historii i legendzie” zorganizowanego przez WBPICAK w Poznaniu.

KOŚCIELNIAK Władysław. Wędrówka nie tylko po moim Kaliszu // *Ziem. Kalis.* – 2000, nr 48/49, s. 12

Promocja „Kroniki Wielkopolski” w Kaliszu.

ŁOZOWSKI Franciszek. Nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego '99 // *Bibliotekarz.* – 2000, nr 7/8, s. 39-41

M.in. informacja o odznaczeniu Andrzeja Baumgarta, pracownika WBPICAK w Poznaniu, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

(mak). Spotkanie z „Kroniką” // *Ziem. Kalis.* – 2000, nr 47, s. 9

Promocja „Kroniki Wielkopolski” w Kaliszu.

mol. Nagroda za scenariusz: dożynkowy konkurs // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 203, dod. Express s. 5

Konkurs na scenariusz obrzędu dożynkowego zorganizowany przez WBPICAK w Poznaniu.

mol. Reymont przyjedzie bryczką: 17 września na Rynku // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 208, dod. Express s. 5

Impreza plenerowa pt. „Powtórka z Reymonta” organizowana przez władze Wrześni i WBPICAK w Poznaniu.

mon. Biblioteki w finale // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 144 B, s. 19

Dot. konkursu wojewódzkiego na najlepszą bibliotekę gminną w 2000 roku. W finałowej dwunastce znalazły się m.in. biblioteki w Kaźmierzu i w Dusznikach.

- mon. Biblioteki w ścisłej czołówce // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 176B, s. 16
Dot. konkursu ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu na najlepszą bibliotekę gminną w woj. wielkopolskim.
- msz. Kolejny etap – Brazylia // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 184, s. 11
Plany koncertowe Zespołu „Cepelia” działającego w ramach WBPiCAK.
- PLENZLER Anna. Krajoznawcy zjeżdżają do Gniezna // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 208A, dod. Turystyczny nr 417, s. 1
M.in. wzmianka o książkach „155 x Wielkopolska” i „Szlak Piastowski” wydanych przez WBPiCAK w Poznaniu.
- PODOLSKA Elżbieta. Próbowali nie tylko słodczy: kolejna wyprawa pod hasłem „Poznań bez tajemnic” // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 183, s. 9
Wyprawa z cyklu „Poznań bez tajemnic” zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.
- REMBOWSKI Andrzej. Poznań na słodko // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 183, s. 12
Wycieczka w ramach cyklu „Poznań bez tajemnic” zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.
- URB. Kultura w powiecie: Dominowo // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 134 A, s. 16
Spotkanie członków Społecznej Rady Kultury w Dominowie – uczestniczył m.in. przedstawiciel WBPiCAK w Poznaniu Jan Janusz Tycner.
- ŻAK Paulina. Spotkanie promocyjne „Kroniki Wielkopolski” w Koninie // *Kron. Wielkop.* – 2000, nr 2, s. 170–172

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę „Odry”** za 1999 rok otrzymał *Tymoteusz Karpowicz* za tom tekstów poetyckich „Słoje zadrzewne”.
- **Nagrody „Literatury na Świecie”** za 1999 rok otrzymali: w kategorii prozy – *Maria Dzielska* za przekład „Pism teologicznych” Pseudo-Dionizego Aeropagity (Wydawnictwo Znak); w kategorii debiutu przekładowego – *Magdalena Tulli* za przekład powieści Fleur Jaeggy „Gniew niebios” (Noir Sur Blanc); w kategorii komparatystyki, translatologii i leksykografii – *Jacek Lewinson* za „Słownik seksualizmów polskich” (Książka i Wiedza); w kategorii inicjatyw wydawniczych – *Wydawnictwo Literackie* za serie „Pisarze języka niemieckiego”. W kategorii poezji przyznano wyróżnienie *Jerzemu Snopkowi* za przekład wierszy Janosza Pilinszkyego zamieszczonych w tomie „Apokryf” (Pogranicze).

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Premio Internazionale Viareggio Versilia** w 2000 roku otrzymał *Ryszard Kapuściński*. Nagroda przyznawana jest osobistościom światowej sławy, które poświęciły życie działalności kulturalnej, porozumieniu między narodami, pokojowi i postępu.
- **Nagrodę Ruch Oporu** w 2000 roku przyznano *Ryszardowi Kapuścińskiemu* za „Heban”. Nagroda literacka przyznawana przez piemonckie miasto Omega.
- **Nagrodę Creole** w 2000 roku za całokształt twórczości otrzymał *Ryszard Kapuściński*. Nagroda przyznawana jest przez Uniwersytet Boloński.

C. Zmarli

- **Gustaw Herling-Grudziński** (5.07.2000), pisarz, współtwórca paryskiej „Kultury”.
- **Ahmad Szamlu** (23.07.2000), poeta irański, tłumacz.
- **Wojciech Żukrowski** (26.08.2000), pisarz, reportażysta, autor książek dla dzieci i młodzieży.